UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Marketingové komunikace a public relations

Diplomová práce

2023 **Bc. Klára Palatová**

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Marketingové komunikace a public relations

Finanční gramotnost majitelů koní

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Klára Palatová

Studijní program: Strategická komunikace

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Petr Koblovský, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30.7.2023 Bc. Klára Palatová

Bibliografický záznam

PLATOVÁ, Klára. *Finanční gramotnost majitelů koní.* Praha, 2023. 98 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí diplomové práce JUDr. Ing. Petr Koblovský, Ph.D.

Rozsah práce: 111 299 znaků

Anotace

Práce zkoumá případ finanční gramotnosti majitelů koní. V teoretické části jsou nastíněny příčiny finanční negramotnosti a její dopady na národní úrovni. Práce shrnuje jednotlivé přístupy k řešení finanční negramotnosti z pohledu dosud provedených vědeckých studií a implementace těchto doporučení v rámci České republiky. Práce stručně popisuje současnou úroveň finanční gramotnosti na národní úrovni pro pochopení kontextu, v jaké se studovaný případ nachází. V rámci explorativní výzkumné případové studie práce jsou zjišťovány kvalitativním přístupem stanoviska zainteresovaných stran do jezdeckého sportu a chovu koní a následně kvantitativní metodou jsou zjišťovány socio-demografické údaje a informace o finančních znalostech a finančním chování samotných majitelů koní. Dle získaných dat skupina majitelů koní vykazuje malou finanční znalost i špatné finanční chování. Kromě nízké úrovně finanční gramotnosti zkoumané skupiny majitelů koní jsou dále identifikovány problémy týkající se špatné obecné znalosti týkající se chovu koní. Na základě těchto zjištění jsou v rámci práce identifikovány subjekty, pro které by tato práce měla sloužit jako podklad pro nasměrování dalších kroků vedoucích na příklad k lepší formulaci pravidel pro péče o koně a regulaci trhu na základě příkladu dalších evropských zemí.

Annotation

This paper examines the case of financial literacy of horse owners. The theoretical part outlines the causes of financial illiteracy and its implications at the national level. The thesis summarizes the different approaches to addressing financial illiteracy in terms of the scientific studies and the implementation of these recommendations in the Czech Republic. The thesis briefly describes the current level of financial literacy at the national level to understand the context in which the case under study is situated. Within the exploratory research case study, the opinions of stakeholders in equestrian sport and horse breeding are obtained by a qualitative approach and then the socio-demographic data and information as well as the financial knowledge and financial behaviour of the horse owners themselves are collected by a quantitative method. According to the data obtained, the group of horse owners shows low financial knowledge and poor financial behaviour. In addition to the low level of financial literacy of the group of horse owners surveyed,

problems related to poor general knowledge concerning horse breeding are also identified. On the basis of these findings, the thesis identifies subjects for which this work should serve as a basis for directing others to better formulate rules for horse care and market regulation, following the example of other European countries.

Klíčová slova

Finanční gramotnost, majitelé koní, finanční vzdělání, management koní, jezdectví, případová studie

Keywords

Financial literacy, horse owners, financial education, horse management, equitation, case study

Title/název práce

Financial literacy of horse owners

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce JUDr. Ing. Petr Koblovský, Ph.D. za cenné rady, trpělivost a vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům: Ing. Janě Höckové, Markovi Holubovi, Petře Říhové a všem veterinárním lékařům. V neposlední řade Mgr. Ing. Janě Rosenfeldové za konzultaci ohledně formy práce.

Obsah

Úvod 3

1 Finanční (ne)gramotnost 6

2 Přístupy k řešení finanční negramotnosti 8

2.1 Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 9

2.2 Mezinárodní projekty 11

3 Současná úroveň finanční gramotnosti 12

4 Shrnutí teoretických poznatků 13

5 Finanční gramotnost majitelů koní – případová studie 15

5.1 Jezdectví v číslech 16

5.2 Projekt případové studie 18

5.3 Metodologie 21

5.3.1. Cíle případové studie 21

5.3.2 Výzkumné otázky 22

5.3.3 Jednotky analýzy 23

5.3.4 Sběr dat 25

5.3.5 Postup analýzy a interpretace dat 27

5.4 Analýza dat – kvalitativní část 28

5.4.1 Veterinární lékaři 29

5.4.2 Veterinární kliniky 30

5.4.3 Česká jezdecká federace 32

5.4.4 Útulky pro koně 33

5.5 Analýza dat – kvantitativní část 34

5.5.1 Doplňující komentáře ke kvantitativnímu výzkumu 47

5.6 Interpretace dat 49
5.6.1 Limitace výzkumu 53
5.7 Doporučení 55
Závěr 56
Summary 58
Použitá literatura a zdroje 60
Teze Diplomové práce 66
Seznam obrázků 69
Seznam příloh 70
Přílohy 71

Úvod

Otázka finanční gramotnosti a s tím spojené téma tvorby finanční rezervy je již řadu let hojně diskutované téma. Hlavní důvod je pro debaty na toto téma v České republice jednoduchý – finanční gramotnost českých domácností není ani na takové úrovní, aby alespoň nadpoloviční většina domácností zvládala plánovat své finanční výdaje a finanční cíle (MFČR, 2020). Tím problematičtější se potom stává finanční negramotnost pro domácnosti, jež musí pečovat o velké hospodářské zvíře, se kterým jsou spojený velké fixní i potenciální jednorázové náklady (Velké rozhodnutí, 2022)

Přestože jsou ze strany státu snahy veřejnost o finanční gramotnosti vzdělávat, a to již v poměrně útlém věku (EKČR, 2021), efektivita tohoto vzdělávacího systému v rámci výsledků monitoringu Měření úrovně finanční gramotnosti Ministerstvem financí není velká (MFČR, 2020). Fakt neefektivnosti aktuálně nastaveného vzdělávacího systému pak potvrzují i data o počtu exekucí a insolvenčních řízení (Advokátnídeník, 2022). Byť absolutní počet exekucí i insolvencí v roce 2020 navzdory nepříznivé epidemické situaci poklesl, Vladimír Plášil, prezident EKČR, i Tomáš Valášek (za společnost Insolvence 2008) se shodují, že tato skutečnost neindikuje zlepšení celkového stavu. Výsledné počty jednotlivých úkonů byly ovlivněny řadou protipandemických podpůrných opatření a zároveň jak počty exekucí, tak insolvencí reagují na reálný stav ekonomiky se zpožděním (Advokátnídeník, 2022) (EKČR, 2021).

I když podle Valáška nelze aktuálně jasně vývoj insolvencí predikovat je podle něj zřejmé, že se stále více domácností bude dostávat do finanční tísně. Kromě růstu cen běžného zboží došlo ke skokovému nárůstu energií a k navýšení nákladů na bydlení nejen u domácností v nájemním bydlení, ale i u těch které své nemovitosti financovaly hypotečním úvěrem kde aktuální nárůst repo sazby ze strany ČNB může vést ke zvýšením měsíčních nákladů o tisíce korun (EKČR, 2021). Razantní zdražování pociťují i velké chovatelské subjekty, kde hovoří o navýšení celkových nákladů až o 40 % (Blíží se krize?, 2022). Otázka efektivního finančního plánování a tvorby finanční rezervy proto bude o to důležitější.

Byť je palčivost otázky finančního vzdělaní zřejmá, státní vzdělávací systém na nastalou situaci dostatečně promptně nereaguje. Finanční gramotnost je povinně vyučována v rámci rámcových vzdělávacích programů (RVP) od 1.9. 2013. Výuka RVP je vztažena na základní

a střední školy metodickou příručkou ale není jasně specifikováno, jaký učitel, v jakém předmětu a jak by měl studenty na nástrahy finančního světa připravit (Hesová, 2013).

Ševčík tento problém dále rozvádí. Problém podle něj spočívá v uniformitě implementace, nejasnosti zařazení do výukových kurikul, nedostatečné spolupráci s jiným institucemi a v neposlední řadě v nedostatečné kvalifikaci učitelů, kdy samotné kantory nikdo v rámci jejich vzdělávacího procesu nevzdělává přímo v oblasti finanční gramotnosti (Ševčík, 2015).

Důraz na vzdělání v rámci finanční gramotnosti by měl být kladen nejen pro objektivně kvalitnější život v případě výpadku příjmů a nečekaných výdajů (Jaroslava Pavelková, 2012), ale i na základě faktu že po důchodové reformě v roce 2011, která reaguje na změnu demografické struktury v populaci, a tak je nechána otázka důchodového zabezpečení z části na občanech samotných. A i když se stát v tomto dvou pilířovém systému na dobrovolné tvorbě důchodové renty částečně podílí, tento způsob tvorby rezervy mají na starost z části i soukromé penzijní společnosti. Pokud tak občan ČR chce využít druhý pilíř pro spoření na důchod, musí nějakou soukromou společnost oslovit a společně s tím musí zvolit patřičnou investiční strategii. Pro takové strategické rozhodnutí už však musí mít dobré znalosti kapitálových trhů, možného rizika versus očekáváného výnosu, časové hodnoty peněz, složeného úročení a nákladovosti investičních produktů. Tyto informace však v rámci povinných RVP nejsou zahrnuty (Ševčík, 2015).

Přidáme-li do tohoto mixu ještě nárůst fixních nákladů spojených s péčí o velké hospodářské zvíře společně s pravděpodobností velkých jednorázových nečekaných výdajů na jeho léčbu, nebo úpravu managementu při zdravotních obtížích, dostáváme se do potenciálně velmi nebezpečné finanční situace.

Na následujících stranách je popsaná současná situace týkající se finanční negramotnosti, jejích rizik a přístupů k řešení zvyšování gramotnosti na základě studií a měření prováděných během posledních dekád. Teoretický základ popisu dosavadních poznatků poskytuje ukotvující teoretický základ následné případové studie týkající se konkrétní skupiny – majitelů koní –, u níž bude zkoumáno, jakým způsobem se protíná s výsledky celé společnosti, jestli je otázka finanční negramotnosti pro tuto skupinu problematickou či nikoliv a jaké specifika případná finanční negramotnost přináší této skupině nebo zúčastněným koňovitým.

Vhledem k obrovskému finančnímu i morálnímu závazku při vlastnictví velkého hospodářského zvířete by mohlo být všeobecným předpokladem, že si současný nebo budoucí majitel bude vědom všech finančních rizik a závazků spojených s vlastnictvím koně a podle bude upravovat rozhodovací procesy jak při samotném pořízení zvířete, tak během jeho vlastnictví na příklad z hlediska plánování finančních prostředků.

Jelikož ale částky fixních a variabilních měsíčních nákladů na obstarání koně nejsou nikde zveřejněné, stejně tak jako nikde nejsou zveřejněny možné cenové extrémy spojené s náklady na léčbu nebo pravděpodobnost výskytu jiných možných vícenákladů, je možné, že majitelé si takovýchto finančních rizik nejsou vědomy a v případě nečekané situace může být v ohrožení jak majitel z pohledu jeho finanční stránky, tak kůň z pohledu teoretického zanedbání péče nebo dokonce smrti.

Tato explorativní případová studie nachází odpovědi na otázky jako: Jak vnímají finanční gramotnost a finanční chování majitelů koní zainteresované strany? Jaké mají majitelé koní výdaje na koně? Jaké jsou tyto výdaje v kontextu jejich příjmu? Jak si majitelé připravují na vlastnictví koně z hlediska zjišťování informací spojených možnými náklady a tvorbou finanční rezervy a jak by podle jejich rešerše měla být tato rezerva vysoká? Jaké by bylo chování majitelů koní v kontextu jejich současné finanční rezervy při nutnosti extrémního výdaje spojeného s léčbou koně? Jaké je povědomí majitelů o cenách nejčastějších zákroků? Jak majitelé koní chápou základní principy pro tvorbu rezervy jako časová hodnota peněz, složené úročení a diverzifikace rizika? Souvisí tato finanční znalost s tím, na jaké úrovni provozují jezdectví, jak se sami jako jezdci vnímají a jaké je jejich finanční chování v rámci výše jejich rezervy vůči maximu, co jsou ochotni utratit za léčbu koně?

Cílem studie je prozkoumat danou skupinu z pohledu finančních znalostí a finančního chování při vlastnictví koně a vytvořit tak podklad založený na datech, který by měl sloužit k nasměrování dalšího výzkumu i jako podklad pro další diskuzi zainteresovaných stran pro eventuální zlepšení situace.

1 Finanční (ne)gramotnost

Největší problém vyspělých společností jsou finanční kroky jedinců, které dostatečně nereflektují zesložiťující se finanční trh, a vedou tak k nešťastným, až fatálním, finančním rozhodnutím (Kolářová, 2021). Kolářová (2021) doplňuje, že problematická je nejen neznalost občanských povinností z hlediska platebních závazků vůči státu a státním podnikům společně s neznalostí sjednávaných bankovních či nebankovních produktů a sankcí v případě neplnění těchto závazků, ale i odkládání řešení problémů právě v případě neschopnosti závazky plnit a tím prohlubování nastávajících problémů.

V rámci finančního trhu dochází za poslední dekády k jeho zesložiťování a částečné deregulaci. Bankovní i nebankovní společnosti výrazněji marketingově podporují úvěrové produkty, které je velmi jednoduché získávat a tak žít na dluh. Řada států pak v rámci demografického stárnutí populace přenechává do jisté míry odpovědnost nad zajištěním důchodové renty přímo na občanech, kteří ale pro její efektivní plánování musí mít velmi dobrou znalost časové hodnoty peněz, diverzifikace rizika a kapitálových trhů. Proto v posledních letech zásadním způsobem narůstá potřeba řešit otázku finanční negramotnosti (Sonia Marcolin, 2006).

Upadající finanční gramotnost obecně vede k většímu množství finančních pochybení, to vede ke snížení snahy řídit se obecnými vládními doporučeními, což může vést k celkovému snížení schopnosti společnosti zvládat ekonomické krize. Nízká finanční gramotnost se tak stává národní hrozbou (Angela Hung, 2009).

Pokud se budeme nahlížet na otázku finanční negramotnosti globálně, je překvapivě rozšířena i v zemích, kde je dobře rozvinutý finanční trh (např. Německo, Holandsko, Nový Zéland, Švédsko, Itálie, Japonsko…). Obecně je lepší finanční gramotnost v zemích, kde je kladen důraz na matematické vzdělání (např. Švédsko nebo Holandsko) (Annamaria Lusardi, 2011). Zároveň jsou si lidé lépe vědomi aspektů finančního rozhodování, pokud se jejich země potýká nebo v posledních letech potýkala s konkrétními finančními problémy – např. inflace a časová hodnota peněz (Annamaria Lusardi, 2011).

Co se rozšíření finanční gramotnosti týče z pohledu demografického rozložení, tak výrazně hůře na tom jsou ženy než muži (nejenže v rámci testování měly více špatných odpovědí, ale měly také větší tendenci odpovídat, že na některé otázky odpověď vůbec neznají). Finanční gramotnost roste se vzděláním, ale i tam kde je obecně vysoká úroveň vzdělání, je nízká finanční gramotnost (Annamaria Lusardi, 2011). Podle mezinárodního srovnání finanční gramotnosti (Kenneth De Beckker, 2019) je 16% populace finančně zcela negramotných, 26 % má špatné finanční chování společně s nezodpovědným přístupem k osobním financím a velmi špatnými znalosti a 24 % má špatné znalosti a přístup k osobním financím. Z toho vychází, že pouze třetina populace je finančně alespoň částečně gramotná.

De Beckker (2019) dále kategorizovala finanční gramotnost v populaci do následujících skupin. V první skupině jsou převážně muži mladší 59 let, s partnerem, vysokým příjmem, vysokým vzděláním a vysokou finanční gramotností. V druhé skupině jsou lidé s dobrou finanční znalostí, ale špatným finančním chováním. Neumí pracovat s rozpočtem a neumí tak dlouhodobě plánovat. V této skupině jsou primárně ženy starší 40 let se středoškolským vzděláním a rodinou s dětmi. Třetí skupina jsou lidé s dobrým finančním chování (umí plánovat a pracovat s rozpočtem a připravovat se tak na načekané výdaje, nejsou předlužení a mají minimum drahých spotřebitelských úvěrů (R. Henager, 2015)) a přístupem k financím a malým příjmem, který je nutí k plánování finančních výdajů. V této skupině je nejvíce lidí, která si sestavují rozpočet, převážně na měsíční bázi (do této skupiny patří např. matky samoživitelky). Poslední skupina ovšem skóruje špatně jak v kategorii finančních znalostí, tak v chování. Neumí dělat jednoduché propočty složeného úročení a nechápou časovou hodnotu peněz. V této skupině jsou lidé, co často žijí sami, mají nižší vzdělání a mají průměrný anebo menší než průměrný příjem.

Rozdělení do jednotlivých skupin s podobnými znalostmi v oblasti finanční gramotnosti je zásadním krokem pro sestavování strategií pro její komunikaci a posílení (Kenneth De Beckker, 2019).

2 Přístupy k řešení finanční negramotnosti

Pro konkretizaci možného řešení finanční negramotnosti je nejprve potřeba definovat všechny komponenty finanční gramotnosti. Tyto komponenty jsou znalost základních finančních a ekonomických konceptů a schopnost používat tyto znalosti v praxi a spravovat efektivně své finanční zdroje (Angela Hung, 2009).

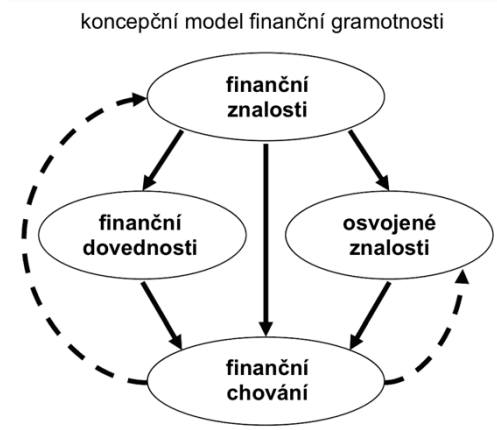

Obr. 1 Koncepční model finanční gramotnosti

Zdroj: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1498674

Vzhledem k tomu, že finanční gramotnost se neskládá pouze ze znalostí, ale i ze schopnosti tyto znalosti aplikovat v reálném životě, je řada expertů, kteří nevěří, že je možné vytvořit vzdělávací systém, který by jedince dostatečně připravil na finanční život. Otázka vzdělávání finanční gramotnosti by neměla být, a podle definice ani nemůže být, pouze v kompetenci škol ale otázkou vzdělávání v rámci společnosti, která byla měla jedince vést především ke správnému finančnímu chování (Sharon M. Taylor, 2013).

Jedním z návrhů řešení, na kterém se shoduje řada studií (Sharon M. Taylor, 2013) (Kenneth De Beckker, 2019) (EKČR, 2021), je institucionalizace vzdělávání finanční gramotnosti pro nezávislé pozorování a evaluaci. Možná řešení pro vládu by pak mohla být tvorba mediálních kampaní odůvodňujících proč se finančně gramotně vzdělávat. Dále spolupráce instituce/vlády se samotnými zaměstnavateli pro zvyšování znalostí v rámci pracovního prostředí, případně snížení složitosti a komplexnosti finančních produktů a jejich možná větší regulace (Sharon M. Taylor, 2013).

Dalším z řešení je implementace výuky finanční gramotnosti na školách. Některé studie však indikují (prováděné na středních školách v USA), že tyto vzdělávací osnovy nemají valný vliv na růst finanční gramotnosti nebo naznačují, že cena finančního vzdělání převyšuje potenciál benefitů (Sharon M. Taylor, 2013) (Huston, 2010).

2.1 Národní strategie finančního vzdělávání 2.0

První debaty na téma finanční gramotnosti ze strany státu započaly v České republice v roce 2005. O dva roky později došlo k sestavení Strategie finančního vzdělávání, v rámci kterého došlo k zavedení povinné výuky finanční gramotnosti na školách. K implementaci výuky došlo nejprve na středních školách v roce 2009 a následně v roce 2013 na základních školách. Mezitím v roce 2010 došlo ke schválení Národní strategie finančního vzdělávání, a vznikl tak první ucelený dokument popisující dlouhodobé cíle, prioritizaci střednědobých cílů a určení klíčových aktérů. Dále vzniká Pracovní skupina finančního vzdělávání, která v roce 2017 definuje finanční gramotnost jako *„soubor znalostí, dovedností a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování“* a definuje Standardu finanční gramotnosti, která stanovuje požadovanou cílovou gramotnost žáků základních a středních škol. Na základě revize Standardy finanční gramotnosti pak vzniká v roce 2020 Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 (MFČR, 2020).

Nejzásadnějšími změnami v nové Národní strategii je konkretizace cílových skupin, kdy tak dochází k reflexi poznatků studie (Kenneth De Beckker, 2019). Dále Národní strategie reflektuje doporučení ze studie Taylor a kol. (Sharon M. Taylor, 2013), kdy do snahy o zvýšení finanční gramotnosti zapojuje kromě základních a středních škol i vybrané odborné a vysoké školy, navazuje spolupráce s veřejnými, komerčními a neziskovými subjekty a médii (MFČR, 2020).

Pro definici nových cílových skupin byla brána v potaz kritéria snadné definovatelnosti a zároveň dosažitelnosti skupiny a vysoké potřebnosti a širokého dopadu finančního vzdělání na danou skupinu. Primární cílovou skupinou podle dvou pilířového systému finančního vzdělávání jsou žáci základních a středních škol, kterým je poskytnuto počáteční vzdělání,

které zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s odbornou implementací Ministerstva financí. Druhý pilíř systému finančního vzdělávání zahrnuje část primární cílové skupiny dospělých, kterými jsou nezaměstnaní, příjemci pomoci v hmotné nouzi a senioři, jejichž vzdělávání zaštiťuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, MŠMT, Ministerstvo vnitra s odbornou podporou implantace zajištěnou ze strany Ministerstva financí. Vzdělávání ostatních skupin neprovozuje stát, ale soukromý sektor (profesní a spotřebitelská sdružení, neziskové organizace, vzdělávací instituce a média) (MFČR, 2020).

Nástroje pro finanční vzdělávání jsou realizace relevantních vzdělávacích programů a jejich vyhodnocování, vyhodnocování výuky na základních a středních školách podle Standardu finanční gramotnosti, pravidelné měření finanční gramotnosti dospělých, posílení dlouhodobé spolupráce s relevantními subjekty finančního vzdělávání, vyhodnocování zpětné vazby od Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání a provádění a vyhodnocování účastníků projektů finančního vzdělávání (MFČR, 2020).

Přes veškeré podniknuté kroky ze strany státu pro snahu zvýšit finanční gramotnost však stále nereflektují kritiku Hesové (2013) a Ševčíka (2015), kdy dosud není ve veřejně dostupných dokumentech na stránkách Ministerstva financí (MFČR, 2020) ani Ministerstva školství (RVP, 2023) jasně specifikováno jaký učitel, s jakým vzdělání, jak a v jakém předmětu bude finanční gramotnost vyučovat. Jsou dané okruhy, kterých by se měla výuka v jednotlivých fázích dotknout, ale stále strategie naráží na uniformitu implementace a podle veřejných dokumentů na nedostatečnou konkretizaci postupu výuky pro osvojení nejen znalostí, ale hlavně k podpoření implementace těchto znalostí. Přestože v definici finanční gramotnosti Národní strategie není hovořeno o finanční gramotnosti jako o souboru finančních znalostí a dobrého finančního chování, ale jako o souboru znalostí a postojů, právě finanční chování je to, co se promítá do reálných výstupů dopadajících na ekonomiku a větší výskyt špatného finančního chování, které může vést k většímu množství finančních pochybení, a to následně ke snížení snahy řídit se obecnými vládními doporučeními, což může vést k celkovému snížení schopnosti společnosti zvládat ekonomické krize (Hung, 2009).

2.2 Mezinárodní projekty

„V roce 2008 byla založena Mezinárodní síť finančního vzdělávání (International Network on Financial Education; INFE) při Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Česká republika zastoupená MF se stala zakládajícím členem. Činnost INFE je unikátní, protože se jí neúčastní pouze členské země OECD, ale sdružuje 120 zemí celého světa“ (MFČR, 2020).

Organizace pro hospodářský rozvoj a spolupráci je mezinárodní vládní skupina sdružující 37 členských zemí. Hlavním cílem OECD je koordinace tvorby a implementace strategií jednotlivých členských i nečlenských zemí s cílem dlouhodobého ekonomického rozvoje (MFČR, 2021). Témata, kterým se OECD v rámci finančního vzdělávání věnuje, jsou: digitalizace a finanční gramotnost, národní strategie pro finanční vzdělávání, finanční vzdělání a ženy, hodnocení finanční gramotnosti studentů, finanční vzdělávání mladých a v neposlední řadě měření a vyhodnocování finanční gramotnosti (OECD, 2023).

Plán OECD je stejně jako Národní strategie velmi obšírně popsaný a nejsou jasně zřejmé konkrétní nástroje, pomocí kterých by mělo být dosahováno konkrétních cílů. Navzdory rámcovému návrhu řešení a studiím (např. (Angela Hung, 2009)), které polemizují o tom, zda je vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti efektivním z hlediska jeho ceny vstupních nákladů nebo reálného dopadu na ekonomiku, podle Urbana a kol. (2022) snaha o vzdělávání v oblasti finančního vzdělávání je nejen efektivním, ale i nízkonákladovým způsobem vzdělávání. Za úskalí v dosavadní evaluaci finančního vzdělávání označují publikační zaujatost vůči vyhodnocování výsledků a fakt, že vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti je mladou disciplínou, pro kterou nebylo dosud dostatečné množství měřených výstupů pro konkretizaci efektivních programů, které by šlo s lokálními úpravami implementovat do zemí OECD (Urban a kol, 2022). Tento argument podporuje i výstup Mezinárodní asociace účetních (International Federation of Accountants), který hovoří o možném razantním snížení schodku v národních rozpočtech v případě investice do finančního vzdělání občanů (u příkladu Velké Británie je uvedena úspora 1,6 miliardy liber) (Lach, 2023).

3 Současná úroveň finanční gramotnosti

Přes dosavadní kritiku nedostatečnosti efektivnosti vzdělávacího systému v oblasti finanční gramotnosti se v rámci České republiky potvrzují závěry Urbana a kol. (2022), čili že i dosud nastavené finanční vzdělávání má vliv na všeobecnou finanční gramotnost. V České republice došlo mezi roky 2021 a 2022 k meziročnímu nárůstu finanční gramotnosti podle hodnocení indexu finanční gramotnost České bankovní asociace z 55 na 56 bodů (ČBA, 2022).

I tato studie potvrzuje, že lidé s vyšším stupněm vzdělání mají všeobecně lepší finanční gramotnost, něž lidé s nižším stupněm vzdělání. Nejproblematičtějším tématem je pro většinu respondentů otázka výhodnosti úvěrů, na kterou byla schopna správně odpovědět jen třetina respondentů ze všech 1 063 dotazovaných. Jen 13 % respondentů si v každém rozhodovacím procesu ohledně financí vystačí se svými znalostmi a 60 % si nechá poradit od odborníka (ČBA, 2022).

55 % dotazovaných si pravidelně odkládá měsíčně částku spořic si na nečekané výdaje a z toho polovina odkládá na měsíční bázi částku do 2 500 korun. Na dlouhodobé finanční cíle nebo důchod si pak také odkládají do 2 500 korun (ČBA, 2022).

Dle posledního průzkumu finanční gramotnosti Ministerstvem financí z roku 2020 se ukazuje, že díky pandemii covidu19 řada domácností přehodnotila své finanční chování a oproti předchozímu průzkumu finanční gramotnosti z roku 2015 si více domácností začalo sestavovat finanční plány, redukovat zbytné výdaje a investovat. Ovšem stále více jak polovina domácností si neplánuje rozpočet vůbec. V rámci posledních dvou měření se zlepšila i schopnost domácností uhradit nečekaný jednorázový výdaj ve výši jednoho měsíčního příjmu, stále je to ale pouze lehká nadpoloviční většina (v roce 2015 by nečekaný výdaj ve výši jednoho měsíčního příjmu bylo schopno uhradit 55 % domácností, v roce 2020 62 %). V případě ztráty pravidelného příjmu by domácnosti došla v 17 % případů finanční rezerva do 1 měsíce, 22 % má připravenou rezervu na 1-3 měsíce bez příjmu, 23% na 3-6 měsíců bez příjmu, 27% na delší období a 12% neví. Zároveň pro tvorbu finanční rezervy většina domácností využívá běžný nebo spořící účet. Byť se mezi roky 2015 a 2020 zvedl počet domácností s úsporami alespoň na spořícím účtu, pouze 5 % domácností za posledních 12 měsíců investovalo do akcií nebo podílových fondů.

A v neposlední řadě, 95 % domácností spoléhá, že důchod jim, alespoň částečně, zajistí stát (což je 5% nárůst oproti šetření v roce 2015) (MFČR, 2020).

Vzhledem k výraznému nárůstu inflace v roce 2021 se také potvrzuje závěr studie A. Hung a kol (2009), která hovoří o zvýšení znalosti některé ze složek finanční gramotnosti v případě, že se daná země s takovou skutečností potýká. Při měření finanční gramotnosti Ministerstvem financí v roce 2020 chápalo princip inflace a časové hodnoty peněz dvě třetiny populace (MFČR, 2020). V polovině roku 2022 časovou hodnotu peněz vůči inflaci chápe již tři čtvrtě dotazovaných. Přesto ale téměř polovina dotazovaných (41 %) nehodlá své úspory proti inflaci nijak chránit (ČBA, 2022).

Na otázku vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti mají respondenti dle posledního výzkumu do ČBA názor následující: *58 % lidí si myslí, že se školy financemi ve svých vzdělávacích plánech zabývají málo nebo vůbec. Téměř třetina (32 %) je přesvědčena, že samotní učitelé nejsou dost dobře proškolení ve finančních otázkách a víc než polovina (54 %) se pak domnívá, že děti jsou k povědomí o financích nedostatečně vedeny v rodině. Z průzkumu přitom vyplývá, že na finančním vzdělávání by se měl podílet hlavně stát. Myslí si to víc než dvě třetiny dotázaných (70 %). S velkým odstupem je pak druhá v pořadí rodina, od které to čeká 30 % dotázaných. Čtvrtina z nich pak tuto roli očekává od komerčních bank a pětina od České národní banky a ministerstva financí.* (ČBA, 2022).

4 Shrnutí teoretických poznatků

Finanční negramotnost je celosvětový problém i v zemích jinak objektivně ekonomicky vyspělých. Nejproblematičtější aspekt je dynamicky se zesložiťující finanční trh, na který dostatečně promptně nereaguje vzdělávací systém.

Obecně lze říci, že v rámci světa i České republiky jsou více finančně negramotné ženy. Zároveň s narůstající úrovní vzdělání roste finanční gramotnost.

Dle uskutečněných studií na téma měření, vyhodnocování a následné zvyšování finanční populaci za poslední roky byla v dříve prezentovaných studiích nalezena teoretická dopověď. Česká vláda oficiálně všechna doporučení akademické obce reflektuje ve své vlastní strategii finančního vzdělávání, ať už se jedná o vzdělávání žáků, segmentace

populace podle úrovně finančního vzdělání a následné přesné cílení vzdělávacích programů nebo spolupráce s relevantními třetími stranami mimo státní sektor. Přes veškeré snahy pozvednout finanční vzdělání však úroveň finančního gramotnosti v České republice není příliš vysoká – v rámci srovnání zemí OECD je průměrná (OECD, 2023) (MFČR, 2020).

Přes veškeré oficiálně prezentované plány vidíme však řadu mezer v pokynech a směrnicích pro konkrétní kroky implementace. Není stále jasně definované jaký kantor, s jakým vzděláním, v jakém předmětu nebo vzdělávacím okruhu a jakým způsobem by měl znalosti v oblasti finanční gramotnosti předávat. Neexistuje žádný plán, který by nejen předal teoretickou znalost, ale následně i podpořil vznik nebo prohloubení vzorců chování, které by vedly k finančně gramotným krokům a to ať už formou užší spolupráce škol s rodinami, nebo třeba spoluprací s třetími stranami.

V prezentovaných strategiích chybí zásadní hybatel, který by nasměroval situaci, kdy průměrná rodina není valně finančně gramotná a spoléhá se na školu, která by měla vzdělání zajistit. Ve škole jsou ale učitelé, kteří nemají většinou odborné ekonomické nebo jiné vzdělání pro silný teoretický základ v oblasti finanční gramotnosti a vzdělávací plány jim neposkytují dostatečnou oporu pro prohloubení takových znalostí a jejich následné efektivní předávání. Nedochází ke konkrétněji popsané a řízené kooperaci mezi stranou rodin, školy a třetích stran, která by měla zajistit nejen osvojení teoretické znalosti, ale hlavně chování v rámci běžného života od doby, kdy se mladí lidé učí nakládat se svými prvními finančními prostředky.

Z výsledků studií dále vyplývá, že více jak polovina domácností nemá dostatečnou finanční rezervu na své osobní zajištění v případě výpadku příjmu, neumí efektivně tvořit rezervu a ani střednědobě, ani dlouhodobě finančně plánovat.

5 Finanční gramotnost majitelů koní – případová studie

Po shrnutí obecného teoretického základu týkajícího se současného stavu a vzdělávání finanční gramotnosti se následující případová studie věnuje zkoumání konkrétní cílové skupině majitelů koní.

V rámci studie je nejprve popsána situace kolem chovu a vlastnictví koní z hlediska ekonomické významnosti, finanční náročnosti, obecného popisu členů skupiny a důvodů, proč je skupina zajímavá pro výzkum z hlediska jejích anomálií vůči běžným domácnostem.

Následuje popis projektu případové studie a metodologie práce podle doporučení studií Tvorba případových studií pro výzkumné účely (Mareš, 2015) a Teorie přínosu případové studie jako návrh výzkumu[1] (Ridder, 2017), sběru a analýzy dat a následné interpretace.

Cílem této případové studie je pochopení a nalezení odpovědí na předpokládané příčinné vztahy, ze kterých vycházíme na základě prezentovaných obecných zjištění v teoretické části. Kromě explorativní funkce v rámci popisu skupiny majitelů koní, jejich finančních znalostí a chování a vnímání zainteresovaných stran, by mělo dojít k evaluaci výsledků tak, aby byly objasněny příčinné vztahy, ze kterých bude možné následné vytvořit hypotézy pro další zkoumání nebo přijmutí předběžných opatření.

Studie by měla odpovídat na otázky jako na příklad: Vnímají zainteresované strany do chovu koní finanční gramotnost jako dostatečnou nebo problematickou? Jaká je připravenost majitelů koní na nečekané výdaje spojené s péčí a léčbou o koně? Jak a jestli si majitelé koní tvoří finanční rezervu? A je tato rezerva dostatečná pro pokrytí nečekaných výdajů spojených s léčbou nebo managementem koně? Jaké budou finančně rozhodovací procesy v případě, že majitel nemá dostatečnou rezervu na léčebné výlohy? Jaké je povědomí majitelů o možných nákladech spojených s léčbou koně a jinými nečekanými výdaji? Jsou majitelé v případě nedostatečných finančních zdrojů sto snížit kvalitu života koně nebo jej ukončit? Jestli/Z jakých zdrojů majitelé koní čerpali informace při pořízení zvířete pro

[1] Překlad autora, originální znění názvu studie: The theory contribution of case study research designs

zjištění fixních i variabilních nákladů? Mají majitelé povědomí o celkových ročních/měsíčních nákladech spojených s vlastnictvím koně? Sestavují si rozpočty? Dodržují je? Jaké jsou extrémní případy? Jak a jestli by šlo předcházet těmto případům? Jestli je situace ohledně finanční gramotnosti majitelů koní na úrovni, kdy by mělo být nějak dále institucionalizované vzdělání pro tuto skupinu, případně zda by se měly zavést vstupní bariéry, třeba na základě znalosti finanční gramotnosti a finanční situace pro pořízení koně?

5.1 Jezdectví v číslech

Celkový počet koní na světě podle posledních statistik z roku 2021 je 60 milionů. Roční obrat světového jezdecké průmyslu je přes 450 miliard dolarů (což je pro porovnání dvou a půl násobek ročního rozpočtu celé Evropské unie (MFČR, 2022)), z toho 1, 975 miliard dolarů tvoří obrat průmyslu s jezdeckým vybavením. Z celosvětového počtu je 7 milionů koní v Evropě s ročním obratem průmyslu 133 miliard euro. V rámci České republiky jsme překonali hranici celkového počtu koní 100 000 s celkovým dopadem jezdeckého sportu, a jemu přidružených průmyslů, na HDP v odhadované výši 9 až 13 miliard korun (Jezdecký průmysl v číslech, 2022) (Holub, 2023).

Jezdecký sport provozuje výrazně větší počet žen než mužů. Na jednoho muže oficiálně registrovaného v jezdeckém sportu v České republice připadá pět žen (Blažek, 2020).

Co se geografického rozložení týče, je podle dat ze Statistického úřadu (2022) největší počet koní je v Praze a středočeském kraji, dále v Jihočeském a Plzeňském kraji, nejméně koní je pak v kraji Olomouckém.

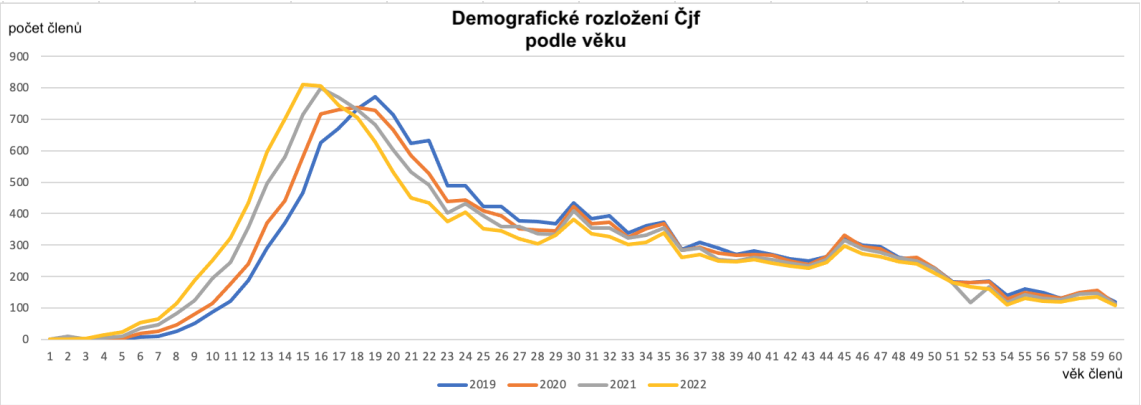

Obr. 2 Demografické rozložení ČJF podle věku

Zdroj: Marek Holub, člen výkonného výboru ČJF (Holub, 2023)

Co se nákladů na provoz koně týká, jsou poměrně variabilní vzhledem k různým možnostem managementu a využití koně. Nicméně obecně platí pravidlo 4V – velké zvíře, velká radost, velká odpovědnost, velké náklady. Pro základní rozdělení nákladů na ustájení můžeme hovořit o boxovém ustájení, které se cenově pohybuje na částce 6 000 – 12 000 korun za měsíc a venkovním ustájení za cenu 2 500 – 5 000 korun měsíčně (pro náklady chovu koně v domácích podmínkách jsou nezbytnými fixními náklady seno za 500 – 1 000 korun měsíčně a podestýlku, jejíž cena se podle typu a dodavatele podestýlky může pohybovat od nuly do několika tisíc korun za měsíc). K nákladům na ustájení je pak třeba přičíst základní jaderné krmivo a doplňky stravy za 1 500 – 3 000 korun měsíčně, očkování 450,-/2x rok, odčervení 300-900,-/min. 2x ročně, fyzioterapeutické nebo chiropraktické ošetření 1 000 – 2 500,-/min. 2x ročně, stomatologické ošetření 600 – 2 500,-/min. 1x ročně a úprava kopyt 700 – 2 000,-/každých 6-8 týdnů. Samotný provoz koně, bez nákladů na koupi a obnovu padnoucího vybavení, vyjde měsíčně na 10 000 – 15 000 korun (Roulová, 2022). Což je více jak třetina mediánu čisté průměrné mzdy (bez uplatněných slev) (ČSÚ, 2022).

Fixní měsíční náklad ve výši 10 000 – 15 000 korun kromě pořizovací ceny a obnovy vybavení dále nepočítá s dalšími náklady spojenými se zdravotní prevencí jako jsou náklady na fyzioterapeutické a chiropraktické ošetření koně, pravidelnou kontrolu sedláře a případná další vyšetření nutná na příklad pro sestavení optimální krmné dávky. Jelikož stavba těla koně není pro jezdecké využití evolučně přizpůsobena, aby jezdectví byl pro koně co nejméně zničující aktivitou, je přinejmenším vhodná návštěva výše zmíněných odborníků, a to ve frekvenci 1x za půl roku kvůli prevenci, čímž měsíční náklady stoupnou o dalších přibližně 1 500 korun měsíčně, což už je více jak polovina částky, kterou si většina českých domácností odkládá pro tvorbu rezervy.

Koukneme-li se na dosud dostupná data o socio-demografickém rozložené jezdectví v České republice, můžeme společně s teoretickou analýzou stanovit několik kritérií podle kterých je skupina majitelů koní více ohrožena při průměrné úrovni finanční gramotnosti, než jiné skupiny. Prvním kritériem je skutečnost, že je v jezdeckém sportu větší počet žen, které jsou podle studií spadají do skupiny vykazující menší finanční gramotnost než muži. Dále kromě obecně nižší úrovně finanční gramotnosti jsou ženy zároveň plošně odměňovány v průměru o 16,4 % nižším příjem než muži (rovnaodmena.cz, 2023). Jezdecký sport a chov koní, které

jsou velmi finančně nákladnou aktivitou tedy provozuje skupina, která je obecně méně finančně gramotná a s plošně nižšími příjmy.

Zároveň koukneme-li se na věkové rozložení členů spolku ČJF z pohledu studie (Annamaria Lusardi, 2011) finanční gramotnosti, tak také věkové rozložení členů není v ČR z hlediska finančně gramotných skupin optimální. Nejvíce finančně gramotní jsou obecně lidé mezi 30-50 rokem věku, oproti čemuž je věkové rozložení členů spolku podstatně nižší (blíže viz. graf Demografického rozložení ČJF na str. 16).

Přes shrnutí dosavadních dat nemusí být prezentované premisy platné. Dostupná data jsou omezena pouze na členy České jezdecké federace, nikoliv na všechny majitele koní/jezdce, o jejichž socio-demografickém rozložení nejsou dostupná ucelená data. Zároveň není zřejmé, jestli ženy, které provozují ve většině jezdecký sport, jsou ty, které si své aktivity i samy financují nebo jestli finanční toky pro provozování sportu a chov koní neplynou z jiných zdrojů než jejich vlastního příjmu. Pro co nejobjektivnější zhodnocení situace je v následujících kapitolách popsaná metodologie pro získání relevantních dat pro další analýzu.

5.2 Projekt případové studie

Případová studie, jež je koncipována pro výzkumné účely a vychází z ideje smíšeného výzkumu, má mít svůj výzkumná projekt stejně jako jakýkoliv jiný empirický výzkum. (Mareš, 2015)

Pro tvorbu případových studií je problematická otázka jasně dané terminologie a metodologie. Pro účely terminologie takového výzkumného projektu používá Mareš (2015) pojem „projekt případové studie“. Projekt studie je konkrétním popisem postupu při provádění daného výzkumu od stanovení výzkumných otázek, identifikaci případů a jednotek analýzy, následné nastínění logiky při hledání vztahy mezi získanými daty a jejich interpretace (Mareš, 2015).

Podle Mareše (2015) se odborníci neshodují nejen na jednotném metodologickém postupu pro tvorbu případové studie, která by měla být v projektu případové studie popsána.

Vzhledem ke smíšené případové studii z hlediska získávání kvalitativních i kvantitativních dat však doporučuje Mareš (2015) postup stanovený Yinem (2018)[2]. Yin (2018, s. 31) staví metodologii případové studie na pěti základních komponentech, jimiž jsou: 1) výzkumné otázky, 2) jednotky analýzy, 3) nacházení logických vztahů mezi získanými daty, 4) stanovení si kritérií pro interpretaci výzkumných nálezů a za 5) formulovat a ověřovat alternativní vysvětlení nebo alternativní závěry ze získaných dat.

Pro nastínění struktury z hlediska konkrétní podoby studovaných případů pro řešení případové studie ohledně finanční gramotnosti majitelů koní je nápomocná struktura typů výzkumných projektů podle Yina (2018). V případě studie finanční gramotnosti majitelů koní se jedná o jedno případový projekt řešící konkrétní sociální konstrukci reality nahlíženého hloubkově zkoumajícím přístupem, kdy je zkoumáno více jednotek analýzy viz. ilustrace níže.

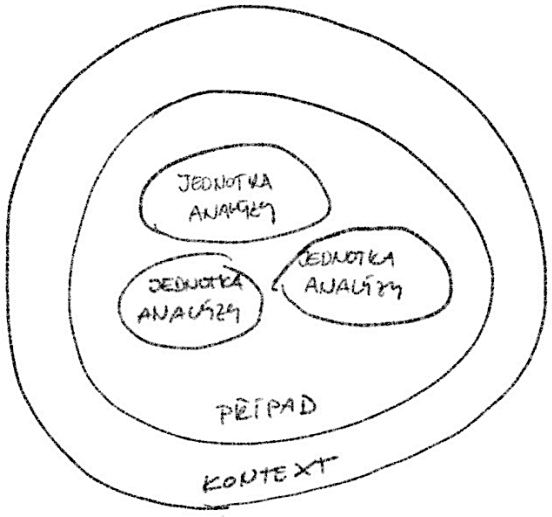

Obr.3 Grafická podoba případové studie, upraveno autorkou podle Mareše (2015, s. 125)

V nákresu podoby případové studie je studovaným případem finanční gramotnost majitelů koní s tím, že pro pochopení a objektivní evaluaci případu je potřeba analyzovat více jednotek, než samotné majitele koní pro získání co nejobjektivnějšího holistického pohledu. Jednotlivé jednotky analýzy jsou pak subjekty, organizace, spolky a další zainteresované

[2] Ve studii se autor odkazuje na starší vydaní z roku 2014

osoby, na jejichž aktivitu má přímo vliv finanční chování a gramotnost majitelů koní a jejichž aktivita souvisí s managementem koní nad rámec běžných nebo spotřebních výdajů. Případová studie by měla splnit dvě klíčové funkce, z nichž první je explorativní povaha. Tato funkce má za úkol objevovat odpovědi na předpokládané příčinné vztahy v rámci zkoumaného případu, pomáhat odhalovat strukturu tohoto případu a poskytovat základ pro formulaci hypotéz a případný další podrobný výzkum. Prostřednictvím explorativní funkce by případová studie měla přinést nové poznatky a podpořit rozvoj znalostí v dané oblasti (Mareš, 2015).

Druhou důležitou funkcí, kterou by měla případová studie naplnit, je evaluační funkce. Tato funkce se zaměřuje na popis daného konstruktu, identifikaci případných korelací mezi příčinnými vztahy a holistické zhodnocení celého případu. Evaluace případové studie umožňuje získat komplexní pohled na zkoumaný fenomén a posoudit jeho význam a dopad (Mareš, 2015).

Tím, že případová studie kombinuje jak explorativní, tak evaluační funkci, měla by být schopna poskytnout ucelený rámec pro porozumění a analýzu zkoumaného případu. Zároveň umožňuje vývoj nových teoretických přístupů, dává prostor pro formulaci nových otázek a může sloužit jako podklad pro budoucí výzkum a aplikace.

Jednotlivé kroky projektu případové studie byly stanoveny následovně:

1) Určení cílů případové studie a tím i ohraničení hranic studovaného případu,
2) Na základě stanovených cílů definovat výzkumné otázky,
3) Určit kritéria pro výběr jednotek analýzy a následně učinit výběr jednotek pro další výzkum,
4) Sběr dat rozdělený do fáze:
    a. První kolo sběru dat pro stanovení reálnosti získání jednotlivých výpovědí nebo dostatečného počtu respondentů v případě kvantitativního výzkumu,
    b. Sběr dat v rámci konkrétních jednotek analýzy kvalitativním a kvantitativním způsobem,
5) Analýza dat pomocí principu budování teoretického kontinua (Ridder, 2017). Na základě dat budou popsány jednotlivé jednotky analýzy a jejich postoj ke

zkoumanému případu. Bude stanoven rámec popsaných jednotek, budou nacházeny vztahy mezi jednotlivými jednotkami (patterns) a bude budována teorie.

6) Na základě analýzy dat dojde k následné interpretaci zjištění pomocí upravené teorie podle Mareše (2015), upraveno podle studie Johanssona (2007):

Postup	Způsob usuzování	Výsledek	Zobecnění
Testování hypotéz Teorie (či hypotéza) je případem testována. Je validizována nebo falzifikována.	dedukce	Stanoví se rozsah, v němž teorie platí, a určí se její hranice.	Postupuje se od hypotéz a faktů k ověření teorie.
Generování nové teorie Nějaký princip (nějaká teorie) je generována z faktů zkoumaného případu.	indukce	Výsledkem je nová teorie (nový způsob konceptualizace).	Postupuje se od faktů daného případu k teorii.
Naturalistická generalizace Aktuální problémová situace je srovnávána se známými případy.	abdukce[15]	Dovednost jednat, založená na koncepci daného případu.	Postupuje se od konkrétního případu k obecnějšímu případu.
Syntetizování případu Případ je syntetizován jednak z faktů daného případu, jednak z principů známých z literatury či z teorie.	abdukce	Konstruování a rekonstruování případu.	Postupuje se od faktů a teorie k obecnějšímu případu.

Obr. 4 Způsoby usuzování a možné typy zobecnění vyvozené z případových studií

7) V posledním kroku dojde k zobecnění výsledků, učinění závěrů a případně k sepsání doporučení jestli/jak se danými poznatky dále zabývat.

5.3 Metodologie

V následujících podkapitolách jsou popsány jednotlivé kroky projektu případové studie.

5.3.1. Cíle případové studie

Hlavními cíli této případové studie jsou – popis finančních znalostí a finančního chování majitelů a koní a určení, zda je finanční gramotnost majitelů koní na úrovni, kdy by bylo nutné, aby se finančnímu vzdělání a chování této konkrétní skupiny věnoval další výzkum, případně další strany zajišťující informace anebo vzdělání v oblasti finanční gramotnosti anebo kontrolou vhodnou péče o koňovité.

Skupina majitelů koní není pro výzkum pouze zajímavá svým ženský dominujícím složením spojeným s nadstandardními pravidelnými výdaji za hobby/sport, které neprovozují na profesionální úrovni (Holub, 2023), nýbrž také faktem, že nezodpovědné finanční chování jedinců skupiny může mít vliv na kvalitu života zainteresovaných zvířat, a to až vlivů fatálních (Höcková, 2022).

Pokud by z analýzy získaných dat vyplynul aktuální stav finanční negramotnosti zkoumané skupiny, nebo by byly zjištěny zjevné nedostatky v teoretických znalostech nebo finančním chování, cílem je na základě dosud dostupných informací a postupů k řešení finanční negramotnosti prezentovaných v teoretické části práce stanovit doporučení pro implementaci jednotlivých opatření pro danou skupinu. Dále pak identifikovat subjekty, ke kterým by se případová studie měla dostat a které by měly podniknout kroky případné implementace obecných doporučení.

5.3.2 Výzkumné otázky

Hlavními výzkumnými otázkami jsou:

- Jak vnímají finanční gramotnost a finanční chování majitelů koní zainteresované strany?
- Jakou mají majitelé koní výdaje na koně? Jaké jsou tyto výdaje v kontextu jejich příjmu?
- Jak si majitelé připravují na vlastnictví koně z hlediska zjišťování informací spojených možnými náklady a tvorbou finanční rezervy a jaká by podle jejich rešerše měla být rezerva vysoká?
- Jaké by bylo chování majitelů koní v kontextu jejich současné finanční rezervy při nutnosti extrémního výdaje spojeného s léčbou koně?
- Jaké je povědomí majitelů o cenách nejčastějších zákroků?
- Jak si majitelé koní chápou základní principy pro tvorbu rezervy jako časová hodnota peněz, složené úročení a diverzifikace rizika? Souvisí tato finanční znalost s tím, na jaké úrovni provozují jezdectví, jak se sami jako jezdci vnímají a jaké je jejich finanční chování v rámci výše jejich rezervy vůči maximu, co jsou ochotni utratit za léčbu koně?

Dalšími doplňujícími otázkami k hlavním výzkumným otázkám jsou:

Jaké oblasti finančního chování hodnotí zainteresované strany případně jako problematické? Je to tvorba rezerv, platební morálka, neinformovanost o možných nadstandardních výdajích…? Jaká je připravenost majitelů koní na nečekané výdaje spojené s péčí a léčbou o koně? Jak a jestli si majitelé koní tvoří finanční rezervu? Je tato rezerva dle získaných dat dostatečná pro pokrytí nečekaných výdajů spojených s léčbou nebo managementem koně? Myslí si majitelé, že je tato rezerva dostatečná? Jaké budou finančně rozhodovací procesy v případě, že majitel nemá dostatečnou rezervu na léčebné výlohy? Počítají majitelé s touto proměnnou před koupí koně (tzn. určí si, zda mají dostatečné rezervy pro nečekané výdaje nebo mají alternativní plán řešení případně nastalé situace? Jaké je povědomí majitelů o možných nákladech spojených s léčbou koně a jinými nečekanými výdaji? Jsou majitelé v případě nedostatečných finančních zdrojů sto snížit kvalitu života koně nebo jej ukončit? Jestli/Z jakých zdrojů majitelé koní čerpali informace při pořízení zvířete pro zjištění fixních i variabilních nákladů? Byly tyto informace pravdivé vůči reálným fixním a variabilním nákladům? Mají majitelé povědomí o celkových ročních/měsíčních nákladech spojených s vlastnictvím svého koně? Sestavují si rozpočty pro provoz koně? Dodržují pak tyto rozpočty? Jaké jsou extrémní případy? Jak a jestli by šlo předcházet těmto případům? Jestli je situace ohledně finanční gramotnosti majitelů koní na úrovni, kdy by mělo být nějak dále institucionalizované vzdělání pro tuto skupinu, případně měly by se zavést vstupní bariéry, třeba právě na základě znalosti finanční gramotnosti a finanční situace pro pořízení koně?

5.3.3 Jednotky analýzy

Zkoumaným případem je finanční gramotnost majitelů koní. Pro objektivní validitu interpretace dat je potřeba určit kontrolní skupiny – další jednotky analýzy kromě samotných majitelů –, které ukotví popis celého případu v rámci určení relevantnosti jednotlivých výpovědí samotných majitelů. Konkrétně by měly ostatní zkoumané jednotky identifikovat problematické oblasti nebo podskupiny, jsou-li nějaké, a určit kritéria pro vyhodnocení tvorby výše rezerv, jelikož takováto ucelená data nejsou dosud zaznamenána.

Kritéria pro výběr jednotek analýzy tak jsou skupiny/organizace/jednotlivci, kteří:

- Mají povědomí o/nebo vliv na jiné než běžné výdaje, které jsou již identifikované (Roulová, 2022), spojené s vlastnictvím a péčí o koně,
- Mají zásadní vliv na provoz jezdectví v České republice a mohou pomoci pochopení a popisu celého případu,
- Kteří přímo řeší situace/anebo jejich funkce je založena na řešení dopadu finančně negramotného chování majitelů pro určení případných problematických podskupin viz doporučení studie od Kennetha De Beckerra a kol. (2019), které je aplikováno i v domácí Národní strategii (MFČR, 2020),
- Jsou primárními aktéry případu.

Dle stanovených kritérií pro výběr konkrétních jednotek analýzy v rámci případu jsou zvoleny následující:

- Majitelé koní, kteří jsou primární aktéři případu,
- Terénní veterinární lékaři, kteří mají povědomí i vliv na náklady spojené s jinými než běžnými výdaji spojenými s péčí o koně, zároveň mohou pomoci ukotvit celý případ a určit případné problematické podskupiny,
- Veterinární kliniky, které mají povědomí i vliv na náklady spojené s jinými než běžnými výdaji spojenými s péčí o koně, zároveň mohou pomoci ukotvit celý případ, určit případné problematické podskupiny a možné výdajové extrémy,
- Česká jezdecká federace (ČJF), jakožto organizace zastřešující jezdecký sport České republice. ČJF spolupracuje s evropskou i mezinárodní jezdeckou federací, Českým olympijským výborem a Českou unií sportu, a je tak největším i nejvlivnějším spolkem v České republice na jezdecký sport i jezdectví jako takového (ČJF, 2022).
- Útulky pro koně, kteří jsou přímými aktéry při extrémních případech zanedbání péče o koně a které na rozdíl od veterinární správy, která není v přímém kontaktu s těmito extrémními případy v rámci vypořádávání si péče o zanedbané koně mají vhled do profilovaní problematických skupin (Říhová, 2023).

Strategie pro výběr konkrétních zkoumaných vzorků v rámci analyzovaných jednotek je zvolena na základě doporučení Flyvbjerga (2006) a to následujícím způsobem:

- Pro jednotku majitelů koní dojde ke stratifikovanému náhodnému výběru, tzn. máme specifikovanou podskupinu *majitelé koní* v níž bude prováděn náhodný výběr,

- Pro jednotku terénních veterinárních lékařů dojde ke stratifikovanému náhodnému výběru se snahou o geografickou rozmanitost výběru v rámci působení jednotlivých veterinářů,
- Pro jednotku veterinárních klinik bude zvolen náhodný výběr,
- Pro jednotku koňských útulků bude zvolen náhodný výběr z útulků oficiálně registrovaných pod státní veterinární správou,
- Pro jednotku České jezdecké federace bude náhodným výběrem zvolen člen výkonného výboru spolku.

5.3.4 Sběr dat

Sběr dat byl rozdělen do několika fází, a to do fáze z pohledu časového horizontu a z pohledu typu kvalitativního nebo kvantitativního výzkumu. Kvantitativní metodou bylo přistoupeno k získávání dat přímo majitelů koní pro možnost oslovení co největšího vzorku respondentů pro určení významnosti pro další potenciální výzkum. Kvalitativním způsobem pak byly zkoumány další jednotky analýzy, jejichž primárním cílem bylo doplnění co nejdetailnějšího kontextu pro objektivní evaluaci celého případu.

Pro sběr kvalitativních dat byly využity hloubkové rozhovory, které byly prováděny buď osobně, při fyzické přítomnosti respondentů, nebo telefonicky. Rozhovory byly strukturované nebo polostrukturované v závislosti na specifických jednotkách analýzy, které byly stanoveny.

Před samotným průběhem rozhovorů byl proveden stratifikovaný náhodný výběr respondentů z jednotek analýzy. Tento přístup umožnil získat reprezentativní vzorek respondentů, který reflektoval různé perspektivy a zkušenosti vztahující se ke zkoumanému případu.

Strukturované rozhovory byly připraveny pro skupinu veterinárních lékařů na základě předem definovaných otázek a témat. Tyto rozhovory měly poskytnout konkrétní informace a homogenní data pro určení cenových benchmarků pro provádění kvalitativního šetření přímo od majitelů koní a doplnit postoj analyzované jednotky k celému případu finanční gramotnosti majitelů koní. Pro získání homogenních dat ohledně cenotvorby byly konzultovány s praktikujícím veterinářem modelové případy. Případy byly vybrány ze

strany veterináře na základě nejčastějších případů a jednotlivé modelové situaci pak byly popsány podle osobní zkušenosti s nejčastěji probíhajícími případy.

Polostrukturované rozhovory poskytly respondentům větší volnost a prostor pro vyjádření jejich vlastních zkušeností a názorů. Tím jsme získali hlubší porozumění jejich perspektivám a kontextu, který ovlivňuje jejich vnímání a jednání v souvislosti s naším výzkumným tématem.

V rámci veterinárních klinik byly osloveny e-mailovou komunikací veterinární klinika v Brně a v Heřmanové Městci. Na základě oslovení proběhl kvalitativní rozhovor s členem vedení kliniky v Heřmanově Městci Ing. Janou Höckovou. Rozhovor probíhal za osobní přítomnosti výzkumníka i respondenta.

Terénní veterinární lékaři byli osloveny v prvním kole oslovování e-mailovou komunikací. Vzhledem k velmi malému množství reakcí (1 odezva z 36 oslovených respondentů) došlo k druhému kolu telefonického oslovování. Rozhovory následně probíhaly telefonicky.

Při oslovování členů výkonného výboru České jezdecké federace došlo k náhodnému výběru člena Marka Holuba, ten byl osloven telefonicky a samotný rozhovor též proběhl telefonickou formou.

Pro oslovení útulku pro koně došlo nejprve k předvýběru útulků, které jsou oficiálně registrování pod státní veterinární správnou. V rámci náhodného výběru byl osloven útulek Pinta druhá šance a následně proběhl telefonický rozhovor se zakladatelkou spolku Petrou Říhovou.

Při sběru dat u kvantitativního výzkumu byla data sbírána ve dvou fázích na základě dotazníkové šetření. První fáze sběru dat proběhla v rámci platformy sociální sítě Instagram a její funkce interaktivního dotazníku ve formátu stories[3]. První fáze měla za úkol zjistit, jestli budou respondenti ochotni sdílet data týkajících se osobních údajů jako je jejich

[3] Formát obsahu, který je interaktivní a zobrazuje na platformě po dobu 24 hodin

finanční situace a chování a otevřít případnou debatu[4] nebo získat podněty pro další výzkumné otázky a směřování dalšího kola sběru dat.

Druhé kolo sběru dat reflektovalo doplnění výzkumných otázek na základě poznatků získaných během provádění hloubkových rozhovorů a prvního kola dotazníkového šetření. Dotazník (viz přílohy) byl distribuován na základě stratifikovaného náhodného výběru mezi respondenty pomocí sociální sítě Instagram v rámci účtu cíleného na komunikaci se skupinou provozující jezdectví, dále pomocí sociální sítě Facebook, a to formou sdílení na hlavní zeď přispěvatele a sdílení příspěvků v rámci soukromých skupin: Máme koně doma, Koně Praha a okolí, KONĚ! JEJICH SVĚT = NÁŠ SVĚT (diskuze-poradna) a KOŇÁCI, KONĚ, KONÍČCI, PONÍCÍ…sdílení, poradna, diskuze, inzerce,….

5.3.5 Postup analýzy a interpretace dat

U rozhovorů došlo nejprve k přepisu rozhovoru, ke kterým došlo pomocí funkce diktování v textovém programu Microsoft Word, nebo ke kontrole a úpravě detailních poznámek u respondentů, kteří neudělili souhlas se záznamem rozhovoru (Strach, 2007). Během přepisu a úprav byla identifikována klíčová témata. Následně došlo ke kódování dat získanými rozhovory. Kódování probíhalo pomocí online platformy wed.atlasti.com. Pomocí platformy byly přiděleny kódy pro prvotní interpretaci. Pomocí kódů pak byly vytvořeny kategorie a podkategorie pro strukturalizaci dat. Na základě dat z rozhovorů došlo k popisu kontextu případu a dále byla data interpretována dle doporučení Johanssona (2007) pro syntézu případu, kdy je případ syntetizován na základě získaných dat a na základě známých dat z teorie práce. Způsobem usuzování pro budování případu byla abdukce, kdy se postupovalo od dosud známých faktů a principů k obecnějšímu případu.

U kvantitativních dat byla data analyzována na několik částí. V prvním kroku byla skupina popsána na základě získaných socio-demografických a socio-ekonomických údajů. Dále proběhla analýza podobnosti získaných dat oproti měření skupiny celé populace pomocí porovnání získaných dat o skupině majitelů koní se skupinou všech obyvatel České republiky podle MFČR (2020). Dle již dostupných dat víme, jaká budou pravděpodobná specifika zkoumané skupiny z hlediska rozložení počtu majitelů v rámci jednotlivých krajů,

[4] Respondenti byli v rámci prvního kola šetření vyzváni pro případné doplnění uzavřených otázek

rozložení dle pohlaví a věku, provedeným testem by mělo dojít k verifikaci a případnému doplnění údajů.

Další částí analýzy je vyhodnocení porozumění základních principů znalostí ohledně finanční gramotnosti dle studie Annamaria Lusardi (2011). Lusardi koncipuje svůj výzkum tak, aby byl jednoduchý, relevantní, stručný a měl schopnost rozlišovat (úroveň finančních znalostí). Test obsahuje tři jednoduché otázky týkající se pochopení principu inflace, složeného úročení a diverzifikace rizika bez nutnosti matematických výpočtů. Otázky ze studie Lusardi (2011), které se staly benchmarky pro měření finanční gramotnosti jsou:

- Představte si, že máte spořící účet úročený 1 % a inflace je ne úrovní 2 %. Kolik si toho budete moci koupit po jednom roce z peněz na tomto účtu?
- Příklad: Na spořící účet vložíte 100 korun, zhodnocení na účtu je 2 % p.a. Kolik budete mít na spořícím účtu za 5 let, pokud neprovedete žádné další vklady a úročené bude stejné?
- Určete, jestli je tento výrok pravdivý: Nákup akcií jedné společnosti obvykle poskytuje bezpečnější výnos než nákup akciových podílových fondů

Odpovědi mohou nabývat hodnot 0 v případě chybné odpovědi nebo 1 v případě korektní odpovědi. Budou tak možné identifikovat, jak si celkově majitelé koní vedli ve znalostním test, ale i který z teoretických principů je nejproblematičtějším.

Po vyhodnocení testu znalostí finanční gramotnosti je proveden párový t-test v programu Jamovi mezi skórem ve znalostním testu a úrovní, na jaké majitelé koní provozují jezdecký sport mezi tím, jak majitelé vnímají své jezdecké schopnosti a tím, jaké je jejich chování vůči přístupu k finanční rezervě.

5.4 Analýza dat – kvalitativní část

V následujících kapitolách jsou popsány jednotlivé jednotky analýzy zkoumané kvalitativním způsobem. Interpretace jednotlivých jednotek doplňuje kontext celého případu finanční gramotnosti majitelů koní jak z pohledu komentáře zainteresovaných stran, tak z pohledu nastavení benchmarků pro evaluaci kvantitativního výzkumu.

5.4.1 Veterinární lékaři

Cílem sběru dat ze strany terénních veterinárních lékařů bylo získat povědomí o cenách za statisticky nejpravděpodobnější zákroky a za cenové extrémy pro následnou evaluaci nastavení rezerv majitelů koní. Pro identifikaci cen statisticky nejběžnějších zákroků byly použity konkrétní modelové případy pro získání homogenní skupiny. Dalším z cílů bylo získat povědomí o kontext o vnímání úrovně finanční gramotnosti majitelů koní.

Všichni dotazovaní hodnotili úroveň finanční gramotnosti majitelů koní jako nedostatečnou a špatnou. Dále popisují, že majitelé často nejsou dostatečně informováni o nákladech spojených s péčí o koně a nedokážou předvídat možné finanční problémy, které by mohly vzniknout v souvislosti se zdravotními potížemi koně. Je zmiňovaná řada případů, při kterých mají majitelé problém s úhradou ceny za ošetření. Za problematickou je označena skupina mladých žen a majitelů, kteří koně chovají koně bez původu v nízkonákladových podmínkách (na příklad typ pastevního ustájení, kdy je kůň neustále venku. Nezahrnuje tak náklady na člověka, který by každý den uklízel koňkou mrvu, podestýlku a další vícenáklady, a je tak levnější než jiné typy ustájení).

Respondenti uvádějí, že majitelé nejsou dobře finančně připraveni na vícenáklady mimo běžný provoz koně spojenými s onemocněním nebo úrazem koně. V momentě, kdy majitel nemá dostatečnou finanční rezervu na to, aby zákrok uhradil, zmiňují respondenti, že žádají o pomoc své okolí.

Přes častou neznalost možných nákladů za jiné než běžné výdaje a občasnou nutnost žádat o finanční pomoc blízké okolí, ale hodnotí respondenti platební morálku majitelů jako ucházející. Pro interpretaci hodnocení „ucházející platební morálka“ však nebyla při dotazování nastavena žádná kritéria a šlo pouze o subjektivní náhled respondentů. Někteří hodnotí jako ucházející situaci, kdy mají neuhrazené dvě pohledávky za uplynulý rok, jiní hodnotí jako ucházející situaci, kdy mají téměř čtvrtinu pohledávek po splatnosti.

Co se cenových extrémů u veterinárních zákroků týče při jednorázových intervencích nejsou ceny výrazněji škálované a pohybují se od 10 do 17 tisíc za jeden zákrok. Při cenových

extrémech za jednoho pacienta se však ceny liší poměrně výrazně a to od 21 do 100 tisíc korun.

Ceny za statisticky nejpravděpodobnější zákroky[5] se pohybují mezi 1 800 až 10 000 korun. Podle lokality působení jednotlivých respondentů lze určit, že čím blíže k hlavnímu městu veterinář praktikuje, tím vyšší cenu za zákroky uvádí.

Celkově lze konstatovat, že terénní veterinární lékaři nehodnotí majitele koní jako finančně gramotnou skupinu v populaci, nicméně zmiňují, že i finanční negramotnost je fenoménem v celé populaci. Většina respondentů identifikuje jako problematickou neznalost možných rizik spojených s vlastnictvím koně jak z pohledu pravděpodobnosti výskytu onemocnění nebo úrazu, tak s neznalostí spojenou s náklady na léčbu nebo následnou úpravu managementu zvířete. Většina respondentů by uvítala, kdyby se finanční gramotnosti majitelů koní někdo věnoval a zvýšil tak povědomí v problematických oblastech.

Respondenty byly identifikovány dvě problematické skupiny majitelů, a to jsou mladé ženy a majitelé, kteří koně chovají koně bez původu v nízkonákladových podmínkách.

5.4.2 Veterinární kliniky

Cílem sběru dat ze strany terénních veterinárních klinik bylo získat povědomí o cenách za nejčastěji prováděné zákroky a o cenových extrémech pro další evaluaci sběru dat ze strany majitelů koní. Dále bylo cílem získat povědomí o nahlížení na otázku finanční gramotnosti a o případných rizikových skupinách majitelů a extrémních případech.

Stejně jako u terénních veterinárních lékařů i na klinice je komplikované určit homogenní skupinu pro posuzování, a to jak z pohledu konkrétního ošetření, tak z pohledu konkrétního majitele, jelikož na kliniku jezdí majitelé z různých sociálních vrstev.

Nejčastějším případem, který na kliniku dorazí, je majitel, který má na léčbu připravený nižší finanční budget (většinou okolo 30 tisíc korun). Při léčbě koně ale často dochází

[5] Statisticky nejpravděpodobnější případy a jejich modelové příklady byly sestaveny na základě konzultace s jedním z respondentů

k progresi nebo komplikaci v případu a nastavený budget pro kompletní léčbu není dostatečný a může tak dojít až k 50% navýšení oproti původnímu cenovému předpokladu. Pokud na kliniku přijede majitel s nastaveným budgetem na léčbu, který není dostatečný, jsou dvě možná řešení – buď se budget navýší (v tomto případě se majitelé často zadlužují, žádají o pomoc blízké okolí, pořádají veřejné sbírky nebo prodávají svůj majetek), anebo se zvíře utratí. V individuálních případech je možné se s klinikou domluvit na splátkovém kalendáři.

Statistiky jednotlivých klinik, a to nejen z hlediska cenotvorby, ale i platební morálky majitelů, se budou lišit podle jejich specializací. V případě kliniky v Heřmanově Městci, která jednou ze dvou klinik pro koňovité v České republice, je cena za den hospitalizace 680,-/den společně se základním vstupním ošetřením za 2 500,- Nejnižší možná cena za pobyt na klinice (bez nákladů na dopravu koně na kliniku) je tedy 3 180 korun. Cena za ošetření a léčbu je velmi závislá i na tom, jak je majitel koně vzdělaný, co vše si zvládne ošetřit sám a jaké má zázemí ve stájí. Lze však říct, že průměrná cena optimistické varianty pobytu na klinice je mezi 15-30 tisíci korun. Pokud bychom hovořili o pesimistickém scénáři, které však naštěstí nejsou tak častými, bavíme se o ceně léčby na pacienta často i vysoce přesahující hranici 100 000 korun, Z konkrétních příkladů za poslední rok to je na příklad léčba velké tržné rány do kloubu za cenu 150 000 korun, kdy však léčba na klinice nebyla dokončena a pokračovala v domácích podmínkách nebo operace koliky a její následné nutné reoperace za 280 000 korun. U léčby kolikových onemocnění, které jsou řešeny operativně, se cena za léčbu nikdy nedostane pod 120 000 korun.

V případě, kdy se majitel rozhodne investovat nemalé peníze do léčby koně, je nutné brát v potaz nejen finanční aspekt, kdy se klinika setkala i s tak extrémními případy, kdy majitelka koně prodávala svou nemovitost, aby měla prostředky na jeho léčbu, ale také aspekt kvality života, kterou zvíře po prodělaných zákrocích bude mít a jakou mu bude nadále majitel sám schopný zajistit.

Co se platební morálky týče, ta se za poslední rok a půl výrazně zlepšila, a to převážně díky zpřísnění pravidel. Klinika v Heřmanově Městci i Brně požaduje při převzetí koně zálohu (Burda, 2022). Zároveň klinika v Heřmanově Městci dříve propouštěla pacienty a následně posílala fakturu, nyní však požaduje úhradu léčebných výloh při převzetí pacienta. I tak ale

klinika eviduje neuhrazené pohledávky ve výši 485 000 korun. V případě že nedojde k úhradě ceny za léčbu při převzetí koně, je klinikou vystavena faktura se splatností 14 dní. Po neuhrazení dochází v následujícím měsíci na telefonické upozornění, po dalším měsíci je případ předán právnímu zástupci a klient je zaevidován na interním black listu. Klinikou je každý rok předáváno právnímu zástupci cca 50 případů, z toho ročně končí u soudu 5-10 případů.

Jako obecně velmi problematické Ing. Jana Höcková shledává neregulovaný trh s koňmi, kdy pro vlastnictví koně není potřeba jiný předpoklad než schopnost budoucího majitele uhradit kupní cenu zvířete a zároveň absence nezávislého orgánu, který by majitelé koní vzdělával nebo zachovával kvalitu chovu a plemenitby. Dále je velmi těžko vymahatelná nedostatečná péče o koně. Neexistuje žádný jednotný systém pro odebírání koní, ani místa, kam by systém tyto koně následně systematicky umisťoval. Celkově vzdělání lidí pohybujících se kolem koní upadá a není zde žádná instituce, která by měla v svých strategických plánech tento fakt v budoucích letech měnit.

5.4.3 Česká jezdecká federace

Česká jezdecká federace (ČJF) je spolek zastřešující jezdecký sport v České republice. Zaštiťuje veškeré oficiální vzdělávání jezdců, instruktorů, trenérů, rozhodčích a dalších účastníků jezdeckého sportu. Cílem rozhovoru byla identifikace náhledu na situaci ohledně znalosti finanční gramotnosti majitelů koní, popis skupiny jezdců provozující jezdecký sport a určení postoje spolku k případnému vzdělávání ohledně finanční gramotnosti se specifiky pro majitele koní.

Byť současně ČJF otázku finanční gramotnosti nijak významně neřeší, s plánovanými změnami (odklon od socialistických tradic a přeměna spolku ve více servisní organizaci) by mělo i finanční vzdělávání být jedním z bodů, kterým by se ČJF chtěla věnovat. V rámci finančního vzdělávání bude probíhat v rámci ČJF debata na úrovni klubů nebo závodišť, a to primárně s cílem zajištění zdravého finančního fungování, možnosti získávání dotací nebo další finanční podpory a celkového finančního managementu, nikoliv však na úrovní jednotlivců, majitelů koní.

Dle komentáře člena výkonného výboru ČJF Marka Holuba je obecně největším problémem mnohdy nedostatečné vzdělání jednotlivců při vstupu do jezdeckého sportu. A to ať už se jedná o vzdělání rodičů, kteří jsou sami nejezdci a přivedou své dítě do jezdeckého sportu a mají problém zorientovat se v množství informací, kdo je a není skutečný odborník a od koho čerpat informace, nebo právě ve zmíněné otázce finanční gramotnosti a připravenosti na vlastnictví a zajištění kvalitního života pro koně. Obecný nedostatek spatřuje ve schopnosti používat tzv. selský rozum a kriticky uvažovat.

Stejně jako Ing. Höcková i Marek Holub zmiňuje absenci jakéhokoliv kontrolního orgánu nad tím, kdo a s jakými znalostmi a zázemím si pořizuje v České republice koně. Podle Marka Holuba by dozorčím orgánem na těmito vstupními znalostmi by mělo být Ministerstvo zemědělství.

5.4.4 Útulky pro koně

Jedním z nejvíce dotčených subjektů neschopnosti majitelů koní plánovat své budoucí výdaje jsou, často pro koně finální stanice, útulky pro koně. Cílem prováděného výzkumu byla identifikace příčiny přijmutí koně do útulku, náhled na otázku finanční gramotností koní a případnou identifikaci problémových skupin.

Na základě dat od útulku PINTA – DRUHÁ ŠANCE, spolek pro opuštěná a týraná zvířata, která je registrovaným útulkem pod státní veterinární správnou a jedním ze subjektů, na který se v krajních případech obrací policie, nejvíce problematickou skupinu tvoří ženy, od kterých je odebráno do útulku 9 z 10 koňovitých. Nejčastěji se pak jedná o ženy od 25 let věku výše, kterým už s financováním péče o koně nepomáhají rodiče a při samostatném financování péče o koně mají problémy.

Petra Říhová, majitelka útulku Pinty, shledává jako nejčastější příčinu špatného chovu obecně, nejen extrémních případů, které skončí v útulku, nedostatečnou znalost péče i výchovy koně, finanční nepřipravenost a neschopnost majitelů uvažovat nad svými kroky do důsledků.

5.5 Analýza dat – kvantitativní část

Na základě analýzy kvalitativní části dat byl získán přehled o cenách nejčastěji prováděných zákroků a cenových extrémech jak u klinik, tak u terénními veterinárními lékařů, která v následujícím vyhodnocení stanovují benchmarky pro odpovědi týkající se povědomí o možných nákladech spojených s léčbou koně. Stanovíme-li ideální výši finanční rezervy, kterou by měl majitel koně disponovat pro jednoho koně v případě nutnosti léčby jednalo by se o 100 000 korun, které by měly pokrýt většinu možných nákladů spojených jak s náklady na terénního veterináře, tak na léčbu na veterinární klinice.

V prvotním dotazování byly respondentům kladeny jednoduché otázky pro zjištění ochoty zodpovídat dotazy týkající se jejich finanční situace v rámci chovu koní. Dotazování proběhlo na sociální síti Instagram na profilu, jehož sledující jsou z 87 % plnoletí, nejvíce zastoupenou věkovou skupinou je věkové rozmezí 18-24 (53,6 %), dále 25-34 (22,8 %), z celkového počtu respondentů 93 % tvořily ženy. Dotazy byly směřovány ke znalosti pravidelných měsíčních výdajů spojených s chovem koně, s plánováním výdajů a výší rezervy v momentě hospitalizace koně na kliniku. Ze 478 respondentů (což byl téměř dvojnásobek respondentů oproti dotazování na jiná témata přímo související s chovem nebo výcvikem koně) si více jak polovina (53 %) respondentů není jistá svými přesnými výdaji spojenými s chovem koně, 37 % ví přesně, jaké jsou jejich výdaje a 10 % neví, jaké jsou jejich měsíční výdaje spojené s chovem koně. Tři čtvrtiny dotazovaných si plánuje své měsíční výdaje, ale více jak polovina z nich svůj měsíční plán nakonec nedodržuje. V případě většího jednorázového výdaje spojeného s návštěvnou veterinární kliniky by čtvrtina respondentů měla připravenou rezervu v dostatečné výši, třetina respondentů by celou rezervu vyčerpala, 28 % respondentů by zvládlo uhradit je část nákladů a 12 % by muselo s tímto jednorázovým výdajem požádat o pomoc další osobu.

Dle prvotního dotazování lze říct, že téma financí spojených s chovem koní je pro respondenty atraktivní téma, o kterém dotazovaní nemají problém sdílet osobní informace. Kromě samotných dat získaných v rámci dotazníku byly respondenty k tématu zasílané komentáře potvrzující zájem o vzdělávání se v oblasti finanční gramotnosti (zejména pak finanční plánování, tvorba rezervy a informace o potřebné výši rezervy).

V druhém kole dotazování byl o téma finanční gramotnosti projeven z řad majitelů koní opět veliký zájem. V rámci sběru dat odpovědělo na dotazníkové šetření 776 respondentů a pod příspěvky na sociálních sítích, ve kterých byl dotazník sdílen, se objevilo přes 140 komentářů. Vzhledem k celkovému počtu koní v České republice a faktu, že řada majitelů vlastní více koní, počet respondentů tvoří více jak 1 % celkového zkoumaného vzorku.

Na základě údajů prezentovaných Blažkem (2020) bylo předpokládáno, že mezi majiteli koní bude výrazně větší počet žen. Oproti jezdcům registrovaným pod Českou jezdeckou federací, kdy je poměr žen ku mužům pět ku jednomu, je však počet žen mezi respondenty výrazně vyšší. Mezi respondenty bylo 93,4 % žen a pouze 2,6 % mužů v celkovém poměru jednoho muže na téměř 38 žen.

Nejzastoupenější věkovou skupinou jsou ve 43,6 % majitelé ve věku 25-34 let. Jedná se tedy o starší skupinu než tu, která provozuje registrovaně jezdecký sport. V téměř stejném zastoupení okolo 20 % jsou majitelé ve věkovém rozhraní 18-24 a 35-44 let. Dalších 10 % tvoří majitelé ve věku 45-64 let a 20 respondentům (2,7 %) je méně jak 18. Kategorie majitelů koní v důchodovém věku se neobjevila.

Rozložení majitelů v rámci krajů potvrzují data Statistického úřadu (2022), kdy nejvíce majitelů je ve Středočeském kraji a Praze. Nejméně majitelů je pak z Karlovarského kraje.

Dvě třetiny respondentů jsou nejvýše středoškolsky vzdělanými. Z toho 5,4 % má pouze základní vzdělání, 8,5 % středoškolské vzdělání bez maturity a téměř polovina všech dotazovaných (49,4 %) má středoškolské vzdělání s maturitou. Zbylá třetina respondentů je vysokoškolsky vzdělaná. Oproti vzdělanostnímu průměru České republiky dle dat ze sčítání obyvatel z roku 2021 je skupina majitelů koní značně nad průměrem, kdy vysokoškolsky vzdělaných je pouze 17,6% celkové populace (scitani.cz, 2021).

Více jak polovina majitelů jsou zaměstnanci, 14 % jsou studenti, z nichž více jak polovina má vlastní příjem nebo jim na péči o koně finančně přispívá další osoba, téměř 20 % jsou podnikatelé a 10 % pak ženy na mateřské dovolené.

Téměř tři čtvrtě respondentů uvádí, že si péči o svého koně hradí sami. Zbylé čtvrtině s výdaji za koně pomáhá další osoba (19,5 %) nebo jim financuje náklady všechny (3 %).

Vzhledem k tomu, že nejsou nikde veřejně dostupné statistické údaje k pravděpodobnosti výskytu onemocnění koní a k předpokládaným nákladům na nečekané výdaje, odpovídali respondenti na otázku, odkud čerpali informace o finanční náročnosti chovu koně. Drtivá většina respondentů jako zdroj uvádí své okolí jako rodinu, přátele nebo trenéra. V momentě, kdy respondenti čerpali informace od rodiny zároveň často uvádí, že v prostředí koní vyrůstali, a tak si byli vědomi nákladů spojenými s chovem koně. Do 10 % respondentů uvádí, že informace před koupí koně odnikud nečerpala a že získali informace o cenové náročnosti až společně s přicházejícími výdaji.

Dle provedené rešerše, vlastních zkušeností nebo získaných zkušeností respondenti vyhodnotili potřebnou výši finanční rezervy následovně:

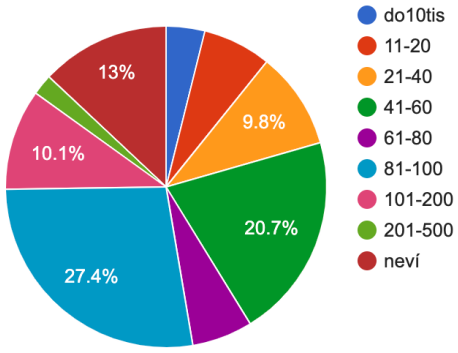

Obr. 5 Graf – Potřebné finanční rezervy podle majitelů koní

Téměř třetina respondentů uvádí jako dostatečnou rezervu kolem 100 000 korun, která byla doporučena ze strany terénních veterinářů. Téměř polovina uvádí jako dostatečnou rezervu do 100 000 korun s největším zastoupením rozmezí 41-60 tisíc korun. Kolem 10 % uvádí jako dostatečnou rezervu nad 100 000 korun a 13 % respondentů není schopna určit výši potřebné rezervy. Tito respondenti buď vůbec neví, jakou rezervu by měli mít, nejsou schopni určit takovou rezervu číslem (popisují jako *velkou* nebo *nevyčíslitelnou* nebo *čím více tím lépe*) nebo uvádí, že na výši finanční rezervy při chovu koní nezáleží.

Při hodnocení vnímání pravděpodobnosti nutnosti lékařského ošetření koně vnímá téměř 20 % situaci jako velmi pravděpodobnou, 44,2 % jako spíše pravděpodobnou, třetina respondentů jako spíše nepravděpodobnou a necelá 3 % jako velmi nepravděpodobnou.

Průměrná pořizovací cena koně mezi respondenty činí 88 141 korun. Pří zjišťování pořizovací ceny koně však nebyla nastavena žádná další kritéria jako věk koně, pohlaví, jeho využití a doba, kdy byl kůň pořízen, kdy během koronavirové pandemie došlo k zásadnímu nárůstu cen koní (dle největšího serveru zprostředkovávající prodej koní na světě došlo k průměrnému nárůstu o 30 % (Your horse, 2021)). Zároveň majitelé, kteří mají zkušenost s pořízením více koní s nižší i vyšší pořizovací cenou uvádí, že čím nižší pořizovací cena koně byla, tím nákladnější byla následná péče o koně.

Zajímavostí je, že ochota majitelů uvést pořizovací cenu koně je nižší, než ochota uvést údaje o svém čistém měsíčním příjmu. Svůj příjem v dotazníku uvedlo 98,5 % respondentů, zatímco pořizovací cenu koně pouze 90 % dotazovaných.

Téměř dvě třetiny respondentů si kupní cenu koně hradili sami, zbylé třetině s úhradou kupní ceny pomohla další osoba nebo koně dostali.

Na základě srovnání s průzkumem životních podmínek z roku 2021 (ČSÚ, 2022) jsou majitelé koní příjmově nadprůměrnou skupinou. Zatímco celorepublikový průměr má z 62,8 % čistý měsíční příjem do 20 000 korun, mezi majiteli koní je v této příjmové skupině pouze 20 % dotazovaných. V rámci celkového průměru má pak pouze 2,1 % čistý příjem nad 50 000 korun měsíčně, ve skupině majitelů koní má více jak 10% čistý měsíční příjem na 60 000 korun.

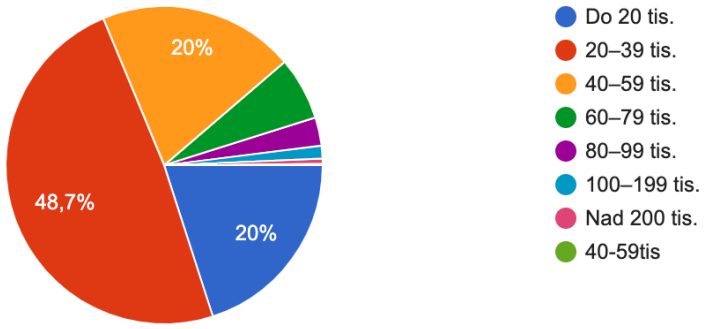

Obr. 6 – Graf – Průměrného čistého měsíčního příjmu majitelů koní

V rámci svého příjmu pak majitelé platí v polovině případu náklady na jednoho koně, ve čtvrtině případů na dva koně a ve zbylé čtvrtině na tři a více koní, z toho 6,6 % majitelů vlastní více jak 5 koní.

Jako průměrný měsíční náklad na jednoho koně majitelé uvádí částku 7 614,- měsíčně. V nákladech je zahrnuta cena ustájení, krmení nad rámec toho zahrnutého v ceně ustájení, pravidelné návštěvy kováře a veterináře a doprava za zvířetem. Při uvádění průměrné částky, kterou majitel měsíčně utratí za koně nebylo ve výzkumu bráno v potaz, že někteří majitelé mají koně v domácích podmínkách, kdy neplatí cenu za ustájení. Pro tento typ chovu koně majitelé pouze uvedli nominální částku, kterou stojí krmení a veterinární prevence a nepočítali s obětovanou příležitostí investovaného času, který péčí o koně v domácích podmínkách stráví, náklady na udržování a obnovu nemovitosti, ve které koně chovají a na údržbu a obnovu strojů a vybavení, které pro péči o koně používají. Právě náklady spojené s údržbou a provozem areálů určených pro chov koně a náklady na práci spojenou s péčí o koně tvoří velkou výdajovou položku u majitelů, kteří mají koně ustájené v komerčním ustájení. Majitelé, kteří chovají koně doma a v dodatečných poznámkách k dotazníkovému šetření zmínily náklady spojené s péčí o vlastní zázemí jsou na částce nad 15 000 měsíčně za koně. Částku však nejde generalizovat pro všechny majitele koní chovající koně doma, jelikož velmi záleží na typu chovu koně (jestli je chován nepřetržitě venku, jestli je zavírán do boxu, jak veliké jsou pozemky, na kterých jsou koně chovány atp.).

Průměrné náklady na jednoho majitele, který má i více jak jednoho koně, jsou průměrné měsíční náklady na provoz všech koní v průměru 11 993,- měsíčně. U majitelů, kteří mají

větší počet koní v poznámkách k nákladům z drtivé většiny uvádí, že chovají své koně doma. Čím nižší tedy náklady na chov jednoho koně má, tím je dle získaných dat vyšší pravděpodobnost, že bude mít vyšší počet koní (nejvyšší počet koní na jednoho majitele z dodatečných odpovědí je 21 kusů).

Výše celkových uváděných nákladů spojených s chovem koní je statisticky signifikantně závislá na výši čistého měsíčního příjmu F (5, 33.1) = 7.65, p = < .001.

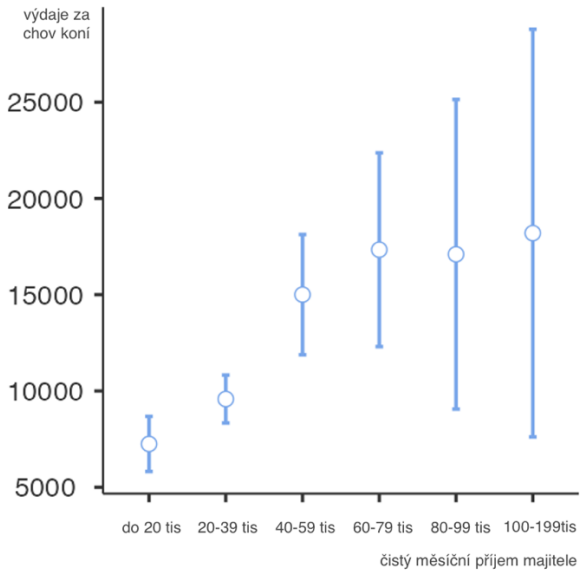

Obr. 7 – Graf – Pravidelné měsíční výdaje majitele na koně v porovnání s jeho příjmem

S nárůstem čistého měsíčního příjmu rostou pravidelné měsíční výdaje spojené s náklady na chov koní, zároveň ale klesá procento, kterým jsou výdajů z celkového příjmu majitele (p = <.001).

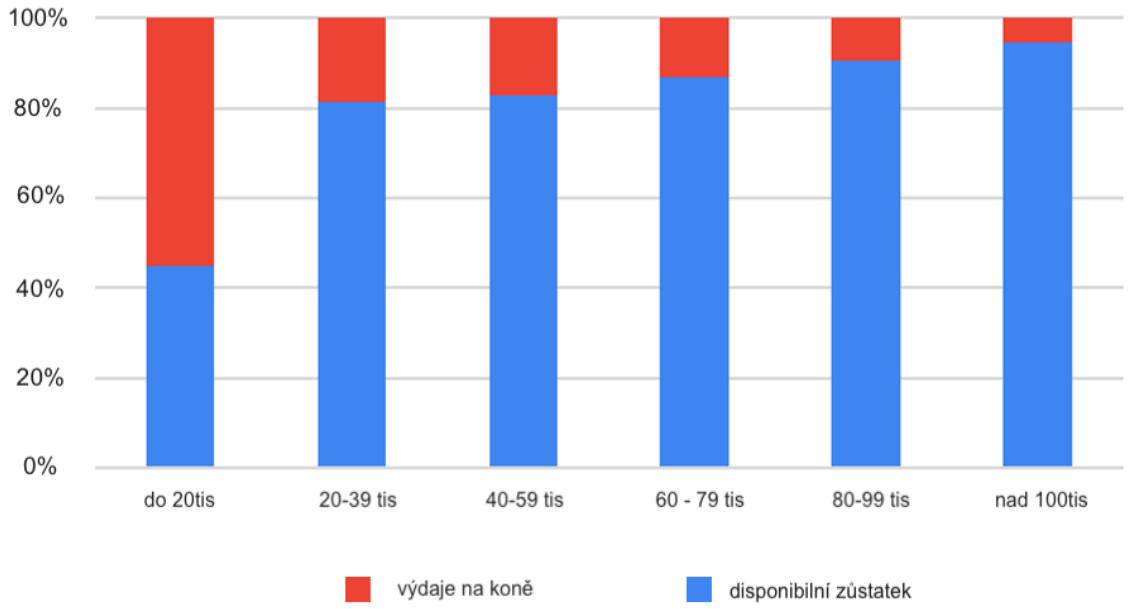

Obr.8 – Graf – porovnání pravidelných měsíčních výdajů na koně s disponibilním zůstatkem v rámci jednotlivých příjmových kategorií

Co se rozsahu v jakém provozují majitelé jezdecký sport týče, pouze třetina všech majitelů provozuje registrovaně jezdecký sport (z celkového počtu respondentů 13 % provozují jezdecký sport na hobby úrovni, 18,1 % se účastní oficiálních závodů, ale nejsou profesionálové, 2,6 % jsou profesionální jezdci). Více jak polovina (55 %) provozuje jezdecký sport pouze rekreačně. V rámci zbylých 11 % téměř polovina majitelů na svých koních nejezdí z důvodu příliš nízkého nebo vysokého věku koně, druhá polovina z této skupiny pak koně využívá převážně k chovu.

V rámci percepce svých jezdeckých dovedností hodnotí 70 % majitelů své schopnosti jako průměrné, 18,8 % jako nadprůměrné a 1,8 % jako velmi nadprůměrné. Naopak 7,5 % se vnímají jako podprůměrní jezdci a 1,7 % jako velmi podprůměrní. Všichni jezdce, kteří se hodnotí jako podprůměrní jsou v kategorii rekreačních jezdců.

Respondenti ze strany majitelů koní byly dotazování na stejné otázky týkající se cenotvorby jako terénní veterinární lékaři. Odpovídali na cenotvorbu modelového případu týkající se ošetření kolikového stavu a kopytního abscesu. Oproti doporučené finanční rezervě, kterou majitelé koní ve srovnání a doporučením veterinářů podceňovali, ceny za jednotlivé zákroky výrazně přehodnocovali. Otázkou je, jestli bylo pochopeno zadání a konkrétní ošetřovaný

případ (v případě koliky několik respondentů zmiňovali operaci na klinice, která v daném zadání ale nebyla zmíněna, zmíněn byl konzervativní způsob léčby, a tak odpovědi zahrnující zmínku o operativním přístupu byly z dat vyřazeny. Stejně tak byly vyřazeny odpovědi na cenotvorbu ošetření kopytního abscesu, které zahrnovaly vyšetření, např. RTG, kromě toho zmíněného v zadání modelového případu). Stejně jako zmiňuje Jana Höcková, potvrzují i majitelé koní, že cena některých zákroků se může odvíjet i od zkušenosti daného majitele při prevenci a schopnosti ošetřit si některá zranění nebo onemocnění bez asistence veterinárního lékaře (tyto odpovědi se objevovali v případě ošetření kopytního abscesu).

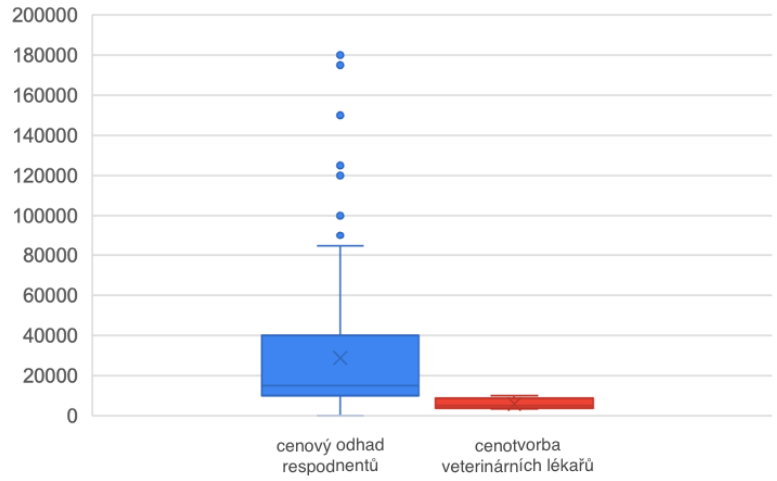

Obr. 9 – Graf – Odhad cenotvorby léčby kolikového stavu respondentů versus cenotvorba veterinárních lékařů

Pro vztah mezi odhadem cenotvorby ze strany respondentů a reálnou cenotvorbou veterinárních lékařů platí $t(3.00) = 1.82$, $p = 0{,}166$. Výsledek tedy není statisticky signifikantním, nicméně výsledek t-testu může být ovlivněn malým počtem respondentů ze strany veterinárních lékařů. Z celkového počtu odpovědí byly vyňaty dva extrémní odhady (n1=300.000,- a n2=350.000,-).

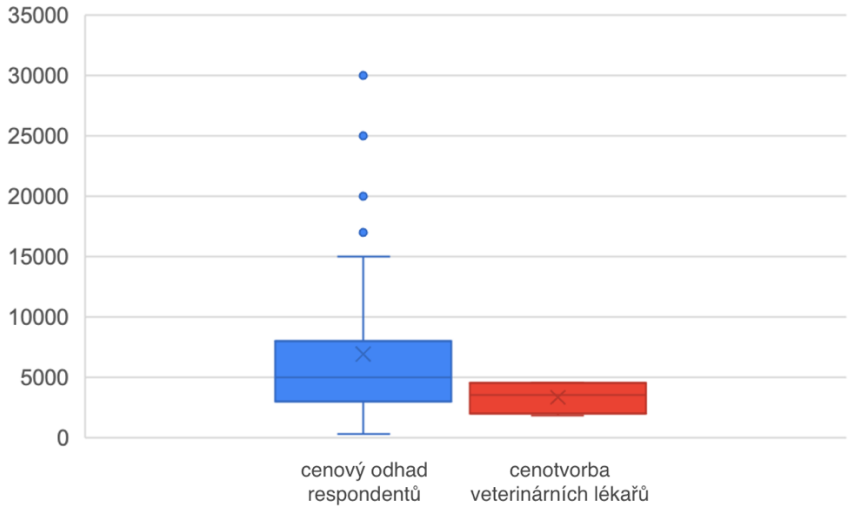

Obr. 10 – Graf – Odhad cenotvorby léčby kopytního abscesu respondentů versus cenotvorba veterinárních lékařů

Pro vztah mezi odhadem cenotvorby ze strany respondentů a reálnou cenotvorbou veterinárních lékařů platí t(11.00) = 0,989, p = 0,396. Výsledek tedy není statisticky signifikantním, nicméně výsledek t-testu může být ovlivněn malým počtem respondentů ze strany veterinárních lékařů. Z celkového počtu odpovědí byly vyňaty čtyři extrémní odhady (n1=40.000,- n2=50.000,- n3= 80.000,- a n4=100.000,-).

V rámci testu finančních znalostí byl průměrný výsledek respondentů 1,9 bodu. Nejlépe respondenti skórovali při zodpovězení otázky časové hodnoty peněz. Zde se potvrzuje tvrzení A. Hung a kol (2009), kdy obyvatelé země čelící konkrétnímu ekonomickému problému mají lepší znalost daného problému (viz. nárůst inflace v České republice od druhé poloviny roku 2021 (ČSÚ, 2023)). Vzhledem k faktu, že většina respondentů byly ženy, potvrzuje se pro zkoumanou skupinu další tvrzení A. Hung a kol (2009), a to že ženy mají větší tendenci v případě neznalosti správné odpovědi na otázky týkajících se finančních znalostí odpovědět, že neví, než aby tipovaly nebo odpovídaly chybně.

V případě otázky na časovou hodnotu peněz odpovědělo tři čtvrtě respondentů správně, 5 % respondentů chybně a 19,3 % nevědělo správnou odpověď. Na otázku týkající se složeného úročení odpovědělo správně 68,3 % dotazovaných, 12,4 % odpovědělo chybně a 19,3 % nevědělo správnou odpověď. Nejvíce problematickou otázkou byla pro respondenty otázka

na diverzifikaci rizika, kterou zodpovědělo správně 54,7 % respondentů, 6 % odpovědělo chybně a 39,4 % procenta uvedlo, že neví správnou odpověď.

Na skóre ve znalostním testu nemá vliv úroveň na jaké majitelé koní provozující jezdecký sport – rekreační hobby úroveň nebo jestli závodí a jsou registrovaní pod spolkem České jezdecké federace ($t(164) = 0{,}205$, $p = 0{,}838$) ani jak se majitel vnímá v rámci své jezdecké kategorie ($t(68) = 0{,}389$, $p = 0{,}698$).

Existuje rozdíl ve skóre ve znalostním testu mezi skupinami majitelů, kteří mají soulad mezi aktuální výší finanční rezervy a maximální částkou, kterou jsou ochotni utratit za léčbu koně. Tento rozdíl však není statisticky signifikantní ($t(229) = 1{,}66$, $p = 0{,}099$).

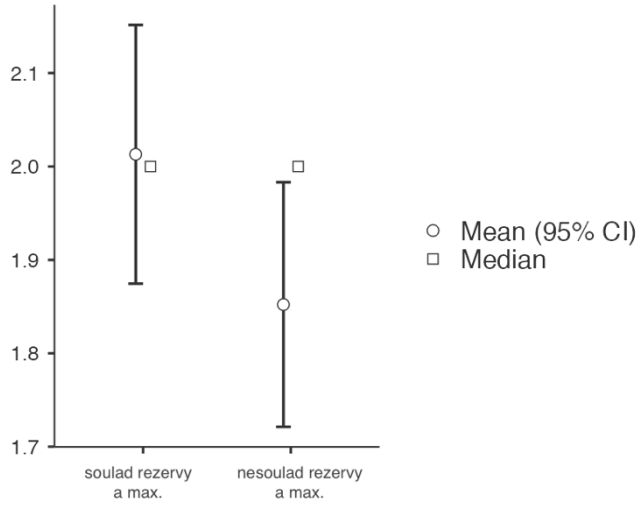

Obr.11 – graf – skóre ve znalostním testu mezi skupinami majitelů, kteří mají soulad mezi aktuální výší finanční rezervy a maximální částkou, kterou jsou ochotni utratit za léčbu

V otázkách na finanční chování 60,3 % majitelů uvádí, že si plánuje své měsíční výdaje. Skupina se tedy opět vyskytuje nad průměrem celé České republiky, kdy si svůj rozpočet plánuje méně jak polovina dotazovaných (MFČR, 2020). Ze skupiny, která si své výdaje plánuje, svůj plán ale nakonec třetina nedodrží.

V případě jiných než běžných výdajů by i u osob, které si financují samy, čtvrtině pomohla s nadstandardními výdaji další osoba.

Co se samotné rezervy, kterou mají majitelé pro nečekané výdaje připravenou, týče, téměř polovina (46,5 %) má připravenou rezervu do 50 000 korun, 29,1% má rezervu do 99 000 korun, 17,6 % má rezervu mezi 100 a 199 tisíci korun a 6,7 % má připravenou částku nad 200 000 korun.

Z toho více jak polovina (62,4 %) si myslí, že je jejich rezerva dostatečná nebo spíše dostatečná, třetina si myslí, že je spíše nedostatečná nebo nedostateční a 1,6 % respondentů neví.

Pokud budeme počítat střední hodnoty intervalů, ve kterých majitelé odpovídali, jakou mají současnou finanční rezervu, v kategorii odpovědí o dostatečné rezervě je průměr této finanční rezervy 115 500 korun, v kategorii spíše dostatečné rezervy je průměr odpovědí 85 400 korun, v kategorii spíše nedostatečné je průměr 43 700 korun a v kategorii nedostatečné rezervy je průměr 27 400 korun.

Srovnáme-li tyto odhady dostatečnosti finanční rezervy vůči výskytu výdajů, které respondenti v dané skupině měli v minulosti ($t(771) = 18,7$, $p = <,001$) společně s frekvencí a cenami nejčastější zákroků na klinice v Heřmanově Městci, zjistíme, že průměr rezervy v kategorii, která je hodnocena jako dostatečná, by touto finanční rezervou bylo pokryto 95 % všech v minulosti vyskytnutých výdajů. Skupina, která hodnotí svoji současnou finanční rezervu jako nedostatečnou, by jí tato rezerva i tak pokryla téměř tři čtvrtiny již vyskytnutých výdajů.

Na základě dat poskytnutých klinikou v Heřmanově Městci by finanční rezerva, kterou majitelé označují jako nedostatečnou, pokryla všechny nejčastěji prováděné zákroky na klinice v roce 2021.

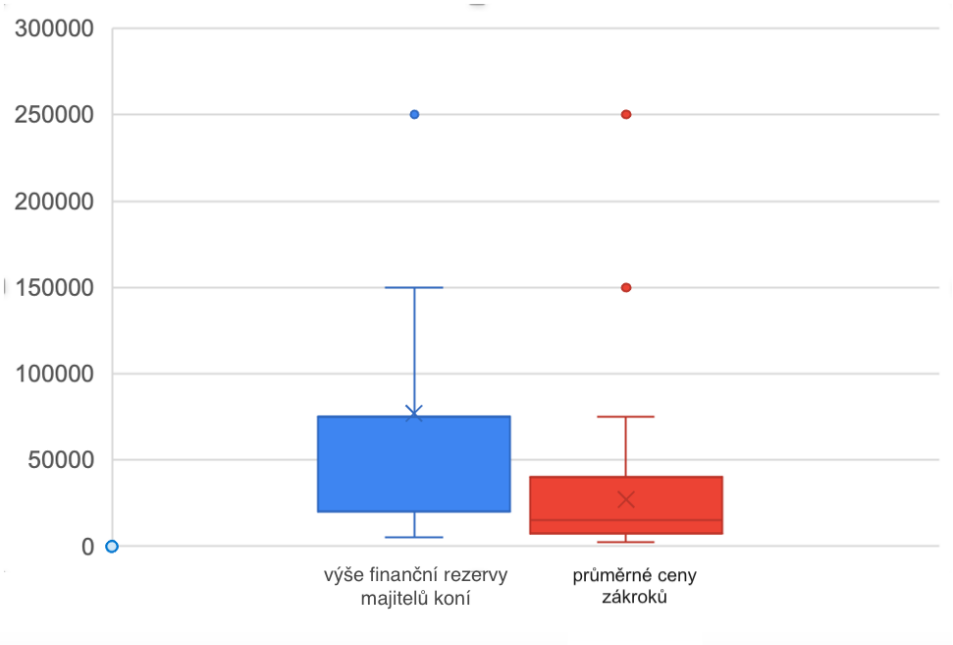

Obr. 12 – Graf – porovnání výše finanční rezervy majitelů koní s průměrnými cenami zákroků

Pro stanovení průměrné ceny byly z intervalů, ve kterých respondenti odpovídali, utvořeny střední hodnoty. Rozdíl mezi výší finanční rezervy a průměrnými cenami zákroků je statisticky signifikantní $t(769) = 20,3$, $p = <,001$.

Největší rozpor v odpovědích na otázky týkající se finanční rezervy dochází při otázce na maximální částku, kterou by byl majitel ochotný utratit za léčbu koně. 9.9 % majitelů by za koně utratili maximálně částku do 50 000 korun, 15,5 % částku mezi 51 a 100 tisíci korun, 11,7 % částku mezi 101 a 200 tisíci korun a 5,7 % částku nad 200 tisíc, přičemž průměrná maximální částka v této kategorii je 538 000 korun.

16,4 % majitelů není schopna určit maximální částku, kterou by bylo ochotno za léčbu koně uhradit bez znalosti prognózy. 9,4 % majitelů by v případě negativní prognózy by do léčby koně neinvestoval a nechali by koně utratit. V případě, že by byla prognóza pozitivní a majitel by neměl finanční prostředky na léčbu, 68,5 % by požádalo o pomoc blízké, zbytek by zvolil kombinaci možností pomoci blízkých, uspořádaní veřejné sbírky nebo komerčního úvěru. 15 % majitelů by bylo ochotno za léčbu koně uhradit jakoukoliv částku, která by byla stanovena, přičemž průměrná finanční rezerva této skupiny je 70 600 korun. Z této skupiny

by 85 % by pořádalo o pomoc své blízké okolí, 10 % by si zažádalo o úvěr v bance a 2,5 % z toho by uspořádala sbírku.

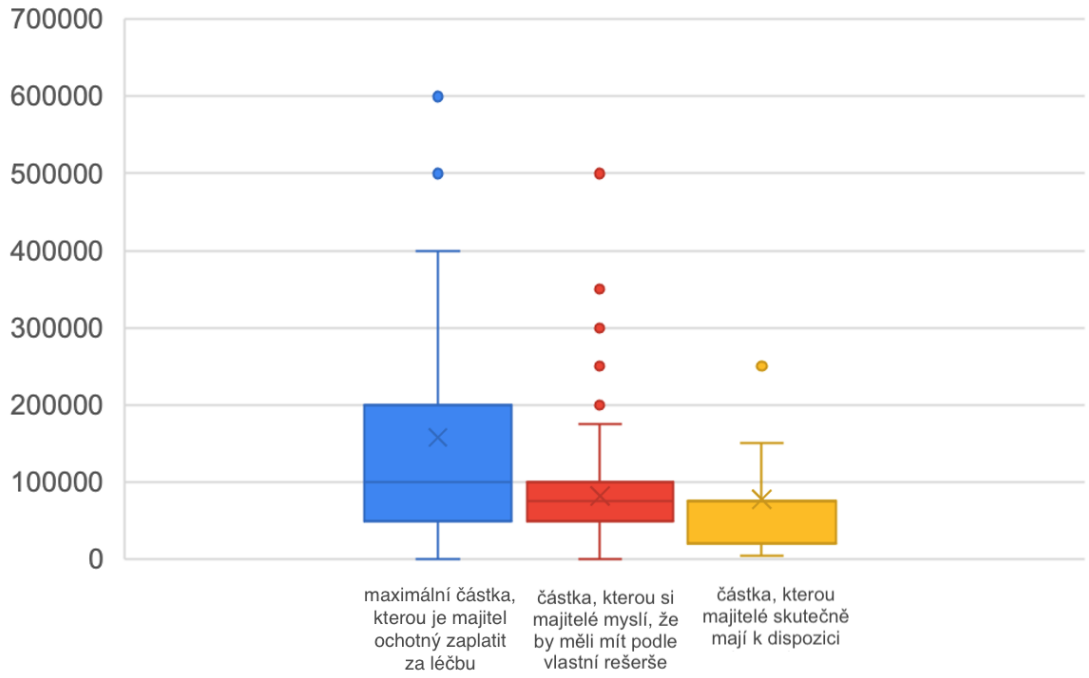

Obr. 13 – Graf – porovnání skutečné, doporučené a maximální finanční rezervy, kterou by majitelé byly ochotni utratit za léčbu koně

V grafu není vyobrazeno 9 nejvyšších hodnot pro maximální částku, kterou je majitel ochotný zaplatit za léčbu koně. Tyto hodnoty jsou n1=900 000, n2= 1 000 000, n3= 1 000 000, n4= 1 000 000, n5= 1 000 000, n6=1 200 000, n7=1 500 000, n8=2 750 000, n9=3 000 000. Rozdíl mezi reálnou rezervou a rezervou, kterou majitelé uvádějí jako doporučenou dle své rešerše, není statisticky signifikantním $t(664) = -1{,}13$, $p = 0{,}261$. Rozdíl mezi reálnou rezervou a maximální možnou částkou, kterou jsou majitelé ochotni za léčbu utratit, je statisticky signifikantním $t(427) = -6{,}39$, $p = <{,}001$.

Více jak třetina respondentů (37,5 %) uvádí, že pro účely léčby koně někdy muselo použít finanční rezervu, kterou měli připravenou pro jiné účely (na příklad: bydlení, auto, dovolená…).

2,5 % respondentů již někdy v minulosti uspořádali nebo jim byla uspořádána sbírka pro účely získání prostředků na léčbu koně. Další téměř polovina (48,6 %) uvádí, že znají někoho, kdo pro účel získání prostředků na léčbu koně veřejnou sbírku v minulosti pořádal.

5.5.1 Doplňující komentáře ke kvantitativnímu výzkumu

V rámci dotazníkového šetření měli respondenti možnost doplnit své komentáře a poznatky k tématu. Nejčastějším komentářem byla absence specifikace otázek ve smyslu věku a zdravotního stavu, v jaké se současně kůň daného majitele nachází. Uvádějí, že by se zásadně jinak rozhodovali v případě koně, který je vyššího věku, jeho využití je rekreační nebo žádné a nemá velkou finanční hodnotu oproti tomu, kdyby jejich kůň byl mladý a jinak zdravý, byl chovatelsky nebo sportovně využíván a jeho tržního hodna by byla vyšší.

Další z často zmiňovaných komentářů bylo negativní vnímání pořádání veřejných sbírek. Majitelé hodnotí toto chování jako velmi nezodpovědné vůči koni nejen z pohledu toho, že majitel sám na léčbu koně nemá finanční prostředky, ale i z pohledu že se dle jejich názoru snaží majitelé své koně zachránit za každou cenu bez ohledu na to, jakou bude mít následně zvíře kvalitu života.

Opakujícím komentářem je i ochota k prodeji majetku v případě, že by náklady na léčbu koně přesáhly výši rezervy. V odpovědích je zmiňovaná ochota prodat nejenom movitý majetek (např. motorová vozidla) ale i nemovitý majetek.

Dalším z opakujících se komentářů nejen v rámci samotného dotazníkového šetření, ale i v rámci komentářů pod příspěvky na sociálních sítích, byla opakovaně zmiňována humorná sebekritika hodnotící finanční negramotnost skupiny majitelů koní. Mezi nejpopulárnějšími komentáři byly:

- *„Myslím, že nikdo finančně gramotný si koně nepořídí“,*
- *„Finanční gramotnost majitelů koní neexistuje“,*
- *„V životě finanční co...?“.*
- *„Koně mají jen bohatí a blázni. A víte, jak se koňmi stanete milionářem? Začnete jako miliardář“.*

Kromě humorných komentářů bylo nejvíce interakcí u komentářů a komentářových vláken zmiňující následující:

- Veterinární sestra zmiňuje z veterinární praxe velkou neznalost cen za finanční úkony a finanční připravenost takové úkony hradit. Zvířata jsou pak často zbytečně utrácena. Vzdělání v oblasti nutných financí pro chov jakéhokoliv zvířete před jeho pořízením by zavedla jako povinné pro možnost dané zvíře pořídit,
- Velmi negativně jsou opět hodnoceny veřejné sbírky,
- Velmi negativně je hodnoceno zadlužování blízkého okolí nad rámec jejich finančních možností,
- Velmi negativní hodnocení léčení a zachraňování koní za každou cenu, obzvláště jedná-li se o zákrok nad rámec finanční rezerv majitele koně,
- Kromě samotné finanční nepřipravenosti na nečekané výdaje zmiňují provozovatelé komerčních ustájení špatné finanční chování v rámci špatné platební morálky, kdy majitelé nadhodnotí své síly v momentě, kdy si koně pořizují, anebo při pořízení koně nepočítají s rezervami pro případ poklesu nebo výpadku jejich příjmu či jakékoliv další změny jejich životní situace,
- Často opakujícím se narativem, jak v rámci dotazníkového šetření, tak v rámci komentářů, byla obecná neznalost správné péče o koně, kterou může majitel řadě zdravotních komplikací předcházet a následně díky dobré znalosti řadu onemocnění a úrazů sám dostatečně včas ošetřit, aby nebyla nutnost veterinární asistence.
  S tímto tématem byl nejčastěji pozitivně hodnocen následující komentář:

  „Předcházet nešťastným situacím lze pouze celkovým vzděláváním v hipologii. Nikoliv pouze v ekonomice. Koně si pořizují lidé do domácí péče bez základních znalostí přirozených vlastností a potřeb koně, chovu, péče, výcviku a veterinářství. Řídí se pouze informacemi, které jim vnutí poskytovatelé služeb a výrobků v zájmu vlastního kšeftu. Pod vlivem citové náklonnosti jsou snadno emocionálně vydíratelní, utrácejí spoust peněz za nesmysly, kterými svým koním pouze ubližují. Většinu zdravotních problémů koní způsobuje člověk svou neznalostí, nebo amorálním přístupem ke sportu. Problém monkey byznysu a frustrací je opičí láska ke koním a nedostatek znalostí“.

5.6 Interpretace dat

Dle analýzy získaných dat, hodnotí všechny strany zainteresované do chovu koní a jezdeckého sportu vybraných podle kritérii (viz. kapitola Jednotky analýzy) skupinu majitelů koní jako finančně negramotnou.

Všechny veterinární subjekty jsou za jedno v tom, že je problematická neznalost finanční náročnosti nejen jednotlivě prováděných zákroků, ale také následné rekonvalescence po takovýchto zákrocích, která samotná může být mnohem nákladnější než prvotní veterinární intervence.

Tuto výpověď však nepotvrzují data získaná dotazníkovým šetřením. Je pravda, že majitelé nemají dobrou znalost cen veterinárních zákroků, ale nikoliv však ve smyslu podhodnocování cen těchto zákroků, ale naopak jejich nadhodnocováním. Tyto výsledky mohou být zkresleny dalším faktorem o kterém mluví všechny zainteresované strany, nejen veterinární subjekty, a to je obecná neznalost péče o koně, což potvrzují i jednotlivé výpovědi respondentů, kteří nebyli schopni určit cenu jednotlivých zákroků, protože nevěděli, o jaký zákrok se jedná. Stejně tak bylo patrné, že řada respondentů nebyla dle zadání schopná určit, o jaký typ ošetření se jedná (konkrétně v případě kolikového stavu bylo očividné, že docházelo k nepochopení, že se jedná o konzervativní způsob léčby, který je možný provádět v prostředí stáje a není nutné převážet koně na kliniku). Získaná data sice ukazující tendenci majitelů nadhodnocovat ceny za veterinární zákroky, ale nejsou statisticky signifikantními a nelze je tedy zobecnit jako platné pravidlo pro všechny majitele koní. Nesignifikantnost výsledků je pravděpodobně závislá na velmi malém vzorku získaných dat ze strany terénních veterinárních lékařů.

Obecnou neznalost v oblasti péče o koně kromě všech zkoumaných zainteresovaných stran hodnotí jako problematickou i samotní majitelé koní, a to jak v rámci samotného dotazníkového šetření, tak v doplňující diskuzi v komentářích. Právě dobrá znalost péče o koně dle výpovědí slouží nejen jako nejlepší prevence pro řadu zdravotních komplikací, ale může i zásadně ovlivnit cenu, jakou majitel za veterinární ošetření hradí. V případě kliniky, kde musí být pacient hospitalizován se rozdíl nákladů u majitele, který má znalost a podmínky pro domácí péči, může zásadním způsobem ponížit oproti majiteli, který koně

kvůli neznalosti nebo nevhodnému zázemí musí ponechat pro nezbytnou rekonvalescenci na klinice.

S otázkou obecné znalosti péče o koně souvisí pravděpodobně i rozhodovací proces, jaké onemocnění a zranění léčit vzhledem k prognóze a jaké ne. Jak ze strany majitelů koní, tak veterinárních subjektů je zásadní pro učinění rozhodnutí takového rozhodnutí následná kvalita života zvířete. Dle výpovědi Jany Höckové jsou veterinární lékaři vedeni etickým kodexem, který v extrémních případě nedovolí zvíře zachránit doslova za jakoukoliv cenu, nicméně není určena, a byla by pravděpodobně i velmi těžko určitelná a kontrolovaná hranice, do jaké míry může mít zvíře trvalé následky, aniž by to ovlivňovalo jeho welfare[6]. V tomto případě s obecnou neznalostí péče o koně souvisí i finanční negramotnost majitelů koní kteří uvádí, že by byli ochotni investovat do léčby jakoukoliv částku do léčby, aby svého koně zachránili. V této skupině je 15 % všech respondentů (n=121).

Všechny zainteresované strany v souvislosti s nedostatečnou znalostí péče o koně adresují problém neregulovanému trhu se zvířaty. Zmiňován je fakt, že koně si v České republice může pořídit kdokoliv, kdo je schopný uhradit jeho kupní cenu. Nikým není kontrolováno, jaké má majitel znalosti ani v oblasti jezdectví, ani v oblasti péče o koně, do jakých podmínek zvíře půjde, a jak bude dodržováno jeho obecné welfare. Řešeny jsou pouze případy vykazující extrémní nedostatky, a to pouze za předpokladu, že takový případ někdo identifikuje a nahlásí na Krajskou veterinární správu.

Kontext neregulovaného trhu doplňují výpovědi o tom, odkud majitelé koní před jeho pořízením zjišťovali data o finanční náročnosti chovu koně. Aktuálně neexistuje žádná platforma nebo veřejně dostupný zdroj, který by takovou informaci na základě statistických dat sděloval. Majitelé proto čerpají ve většině případů takové informace od svého okolí jako jsou přátelé, rodina, chovatelé, trenéři a další. Tento způsob předávání informací však může být značně zkreslen individuální zkušeností jednotlivých majitelů předávajících pouze svou osobní zkušenost bez schopnosti svou výpověď generalizovat. Nikdo z respondentů nezmínil, že před nákupem koně oslovil přímo veterinární kliniky nebo lékaře, aby jim informace o možných vícenákladech v kontextu své odborné praxe předal. Tento fakt

[6] Stav psychického a fyzického zdraví zvířete, které žije v souladu se svým prostředím (Pokorný, 2015)

potvrzuje výroky zainteresovaných stran a to, že majitelům koní často chybí schopnost kritického myšlení.

Samotná skupina majitelů koní je ve skupině respondentů oproti průměru obyvatel v České republice velmi specifickou. Je to ženský dominující skupina nadprůměrně vzdělaná a navzdory faktu, že jsou ženy plošně odměňovány v průměru o 16,4 % nižším příjem než muži, je skupinou s nadprůměrnými příjmy oproti celorepublikovému průměru.

Nadprůměrná je skupina respondentů z řad majitelů koní i v tom, jaká část z jejich příjmu jde pravidelně na úhradu kategorie „rekreace/hobby“. Zatímco celorepublikový průměr ve všech příjmových kategoriích utratí za své koníčky do 10 % z celkového příjmu (Woff, 2022), v rámci majitelů koní, kteří si koně financují sami, nejnižší příjmová skupina utratí za koně až ke 40 % ze svého měsíčního příjmu, skupiny s příjmem do 100 000 korun utratí za koně kolem 20 % ze svého příjmu a majitelé s příjmem nad 100 000 korun utratí kolem 10 % ze svého příjmu.

Zároveň jak z prvotního tak z následného dotazníkového šetření vyplývá, že více jak polovina majitelů si není přesně jistá tím, jak velké jejich výdaje na koně ve skutečnosti jsou. Vzhledem k tomu, že řada komentářů jak k otázce rezervy, tak k otázce možných výdajů byla v duchu *to raději nechci vědět* nebo *hodně*, je pravděpodobné, že skutečné výdaje na koně mohou být ještě vyšší, než ty uvedené. Zároveň, jak již bylo zmíněno v analýze kvantitativních dat v rámci nákladů na koně u majitelů, kteří mají koně ustájené koně doma, není nijak vyčíslena cena časové obětované příležitosti a finanční náročnosti údržby nemovitosti a strojové techniky. Současně ale není v dotazníku počítáno s tím, že i respondenti, kteří uvádějí, že si koně financují z vlastního příjmu, nesdílí domácnost s další osobou, která jim může pomáhat s jinými mandatorními výdaji jako na příklad s výdaji bydlení a tím by byl poměr výdaje na koně vůči příjmu také zkreslen.

V rámci výsledků znalostního testu byly potvrzeny hypotézy z teoretické části práce, že při nedávno vyskytujících se ekonomických jevech, v tomto případě inflace, narůstá informovanost o těchto jevech. Přesto že celý minulý rok byla v České republice inflace velmi vysoká, a to na úrovni 15,1 % (Kurzy.cz, 2023), stále čtvrtina respondentů odpovídá chybně nebo neví správnou odpověď na otázku časové hodnoty peněz. Jelikož dalším

z předpokladů dobrého majitele koně je dostatečná finanční rezerva, musí ji být majitel schopen tvořit, a to ideálně efektivně. Skórování ve znalostním testu majitelů je statisticky signifikantní (t(775) = 50,6, p = <,001) a lze jej tedy zobecnit na celou skupinu majitelů koní, můžeme říci, že téměř třetina (31,7 %) nechápe princip složeného úročení a téměř polovina (45,4 %) není schopná správně odpověď na otázku týkající diverzifikace rizika. Byť tedy majitelé koní dle odpovědí jsou schopni tvořit finanční rezervu, otázkou zůstává, jakým způsobem tuto rezervu tvoří.

Bylo otestováno, jestli proměnné související s úrovní, na jaké majitelé provozují jezdecký sport, a jak se sami vnímají jako jezdci, mají vliv na to, jakou mají finanční znalost. Zde nebyl pozorován žádný příčinný vztah mezi jakoukoliv úrovní, na jaké lze jezdecký sport provozovat (zahrnutí byli do kategorie *hobby* i majitelé, kteří současně na svých koních kvůli příliš nízkému nebo vysokému věku koně nejezdí) a skórováním ve znalostním testu.

Dále bylo testováno, jestli má na finanční znalost vliv zodpovědné finanční chování majitele koně ve smyslu toho, že jeho současná finanční rezerva a maximální možná rezerva, kterou by byl ochotný utratit za léčbu koně nejsou v zásadním rozporu. Pozorován byl rozdíl mezi skórem ve znalostním testu majitelů, kteří neuvádějí rozporující částky u současné rezervy a maxima a těmi, kteří ho uvádějí. Majitelé chovající se v tomto případě více finančně odpovědně skórovali ve finančním testu lépe, výsledek párového t-testu ale není statisticky signifikantním a nelze tak zobecnit.

Co se finančního chování týče, byl vypozorován zásadní rozkol mezi tím, jakou si majitelé myslí, že by měli mít rezervu, aby byla dostatečná na pokrytí nečekaných výdajů, mezi tím, jakou rezervu skutečně mají a tím, kolik by byli maximálně ochotni utratit v případě extrémních léčebných výdajů. Většina majitelů uvádí rezervu, o které si myslí, že je dostatečná ve výši, jaká je doporučena ze strany veterinárních lékařů, tedy 100 000 korun. Rezerva v takové výši by pokryla 95 % statistického výskytu pravděpodobných výdajů za léčbu koně. Této doporučené rezervě, a to jak ze strany veterinářů, tak majitelů samotných, ale nedopovídá výše skutečné rezervy, kterou majitelé mají připravenou.

Na základě dostupných údajů ohledně počtu výskytu a cen léčby koně (t(769) = 18,7, p = <,001) je průměr uvedené současné dostupné rezervy (t(772) = 32,7, p = <,001) výrazně

pod průměrem výskytu reálných výdajů. V kontextu pravděpodobnosti výdaje na léčbu by se tedy a dalo říct, že co se finanční rezervy týče, majitelé jsou dobře finančně připraveni. To že je ale statisticky méně pravděpodobné, že majitel za život koně nebude mít vyšší výdaj než ten průměrný, neznamená, že to je nereálné a v případě, že by cena za léčbu přesáhla majitelův rozpočet, dle dostupných dat by docházelo k chování, které lze označit jako finančně negramotné, a to je půjčování si finančních prostředků na spotřební účel.

Právě v případě představy extrémního scénáře, kdy by majitelé měli rozhodnout, jak by se při takovém scénáři zachovali, se vyskytují projevy finančně negramotného chování. Dle komentářů u maximálních výdajů, které jsou majitelé ochotni investovat do léčby, mají majitelé ke svým koním velmi silnou citovou vazbu a jsou ochotni do léčby investovat v 16 % případů jakoukoliv částku bez ohledu na to, jaká je jejich současná finanční rezerva. Takové chování je nezodpovědné nejen z pohledu finanční gramotnosti, ale dle předchozích komentářů i vůči zvířeti samotnému, které po absolvování léčby bez rozmyslu nad následnou kvalitou života může následně mít kvalitu života zásadně zhoršenou a nemusí tak být dodrženo jeho welfare.

Na základě interpretace dat všech jednotek analýzy lze konstatovat, že skupina majitelů koní vykazuje nedostatečnou finanční gramotnost, a to jak z pohledu finančních znalostí, tak z pohledu finančního chování, které v případě majitelů v mnoha případech nebývá založeno na racionální úvaze, ale na silném emoční vazbě na zvíře.

5.6.1 Limitace výzkumu

Byť je výzkum explorativní případovou studií, jejímž cílem bylo získání základního vhledu do případu finanční gramotnosti majitelů koní, získaná data a jejich následná interpretace, které mají sloužit jako podklad pro sestavení doporučení pro jednotlivé zainteresované strany, může být zkreslena následujícími faktory:

- Malým počtem zkoumaných jednotek analýzy, a to primárně ze strany terénních veterinárních lékařů. Přes tři proběhlá kola oslovování této skupiny a celkem 36 oslovených veterinářů, přišla v prvním kole pouze jedna reakce a na základě dalších dvou telefonických kol oslovování pouze 4 veterináři byli ochotni vést k tématu rozhovor a sdílet data týkající se cenotvorby. Na základě malého vzorku tak

nelze zobecnit jak ceny za modelové případy, tak celkový výsledek znalosti cen jednotlivých zákroků ze strany majitelů koní vůči reálným cenám,

- Vzhledem k oslovování respondentů ze skupiny majitelů koní pouze skrze sociální sítě mohlo dojít ze zkreslení socio-demografického složení respondentů,

- K dalšímu zkreslení složení skupiny respondentů mohlo dojít na základě konkrétních kanálů na sociálních sítí, kterými byl dotazník distribuován. Jedna z největších skupin na Facebooku shromažďující majitele koní zahrnuje převážně majitele koní, kteří chovají koně v domácích podmínkách a mohlo tak dojít ke zkreslení nákladů na koně, kteří majitele uvádějí, jelikož nezahrnují všechny výdajové položky, které majitelé mají spojené s chovem koní v domácích podmínkách,

- Limitující pro získaná data také mohla být povaha možností odpovědí na jednotlivé otázky. Na některé otázky týkající se financí byla možnost odpovědi otevřená, zatímco na jiné v rámci intervalů. Při vyhodnocování intervalů, které pro některé otázky byly ze široka nastavené, pak mohlo dojit ke zkreslení získaných výsledků,

- Dle provedených statistických testů řada výsledků nelze generalizovat,

- Na základě dotazníkového šetření byla získána data o tom, že si majitelé tvoří finanční rezervu, jak je velká v kontextu doporučené rezervy a pravděpodobnosti výdajů na léčbu koní. Na základě získaných dat není možné určit, jaká je rezerva připravená na výdaje spojené s koňmi v kontextu s celkovou rezervou majitele. Jak přistupují k tvorbě rezervy a jestli při plánování berou v potaz i jiné finanční cíle, než je péče o koně,

- Zároveň nebylo v dotazníku zjišťováno, jestli majitel žije v domácnosti sám nebo ji sdílí s dalšími osobami, které by pak s majitel koně sdíleli náklady na bydlení, stravu a další běžné výdaje. Pokud koukneme na výsledek toho, jaká část příjmu u skupiny majitelů s čistým příjem do 20 000 korun měsíčně je každý měsíc použita na koně, jsou majitelé v této kategorii buď finančně velmi negramotní, anebo i když uvádí, že koně hradí z vlastního příjmu, jiné běžné výdaje může hradit jiná osoba.

5.7 Doporučení

Na základě shrnutých poznatků z teoretické části práce a provedené interpretace dat lze udělit následující doporučení pro možnou implementaci v rámci jezdeckého světa a chovu koní:

- Přesnější definice kvality života koně a za jakých podmínek je možné koně chovat, a to nejen z pohledu pooperačního stavu. Dosud jsou definovány pouze minimální standardy pro chov koní podle vyhlášky č. 208/2004 Sb., kde ale nejsou zahrnuty pravidla pro splnění zásad zachování welfare koní anebo jsou popsána velmi vágně. Z 5 zásad, které musí být zajištěny pro welfare zvířete, které jsou: *svoboda od hladu, žízně a podvýživy, svoboda od nepohodlí, svoboda od bolesti, zranění a onemocnění, svoboda projevit přirozené chování a svoboda od stresu, strachu a úzkosti (Filipčík, 2015)*, je vyhláškou přesněji definována pouze zajištění svobody od hladu a žízně. Ostatních bodů se dotýká velmi okrajově a nijak nezmiňuje, jaká kvalita života musí být pro koně zachována v případě nemoci nebo úrazu s ohledem na to, že kůň je stádové zvíře, které v přirozeném prostředí nachodí denně kolem třiceti kilometrů (Krebs, 2022),

- V případě přesnější definice chovu a péče o koně v souladu se zachováním jeho welfare by podle komentářů všech jednotek analýzy bylo vhodné začít trh s koňmi regulovat, na příklad po vzoru Francie, kdy člověk se zájmem koupit si vlastního koně musí nejprve prokázat dostatečné teoretické znalosti (Jones, 2022). V těchto znalostech by pak budoucí majitel prokazoval nejen všeobecnou znalost hipologie, aby mohl co největšímu množství úrazu a onemocnění předcházet nebo je ošetřit sám, aby tak minimalizoval výdaje i trvalé následky na zvířeti, ale i základní znalost doporučené finanční rezervy toho, jak takovou rezervu efektivně tvořit, a to hlavně v kontextu dalších finančních cílů domácnosti,

- Na základě doporučení Taylor (2013), De Beckker (2019) a EKČR (2021) by mělo dojít institucionalizaci vzdělávání majitelů koní, v tomto případě nejen v rámci vzdělávání finanční gramotnosti, ale v přístupu k chovu koní obecně. Vhodnou institucí jak pro nastavení benchmarků, tak pro dohled nad vzděláváním by mělo být Ministerstvo zemědělství (jak i doporučuje Marek Holub), které by spolupracovalo

s dalšími subjekty. Spolupracujícími subjekty by pak mohla být Česká jezdecká federace, která by na příklad dále komunikovala specifika finanční náročnosti chovu sportovního koně, jednotlivé subjekty na klubové úrovni, které by se podíleli na příklad na vzdělávání mládeže nebo soukromé vzdělávací organizace jako na příklad Equikurzy nebo Koně česky,

- Dalším z uváděných řešení z teoretické části práce je tvorba mediálních kampaní, které by komunikovaly důvody, proč by se majitelé měli v oblasti finanční gramotnosti vzdělávat. Tyto mediální kampaně by mohly být vedeny formou online kampaně, která by byla komunikována skrz online kanály zainteresovaných stran a dále na příklad skrze komunikační kanály významných sportovců a dalších osobností s mediálním zásahem (např. influenceři). Případně by mohla být kampaň komunikována offline na příklad na velkých výstavách nebo sportovních událostech,

- Spolupráce ministerstva zemědělství, veterinárních klinik, veterinárních lékařů a komerčních pojišťoven na tvorbě nebo upravení již existujících pojistných produktů pro tvorbu vhodného pojistného produktu, který by pokrýval náklady na vrchní procento těch nejdražších ošetření, aby majitelé nemuseli disponovat tak velkou finanční rezervou pouze pro nutnost teoretického ošetření koně. Ideální by byla stav, který popisuje Jana Höcková jako funkční na území Velké Británie, kdy majitel hradí pojištění komerční pojišťovně, a ta v případě i menších veterinárních zákroků vyplácí částku z pojistky rovnou na účet veterinárního lékaře.

Závěr

Cílem práce bylo prozkoumat případ finanční gramotnosti majitelů koní, a to v co nejširším kontextu. Pro prozkoumání případu tak byli osloveni nejen majitelé koní samotní, ale

i zainteresované strany, které mají povědomí o/nebo vliv na jiné než běžné výdaje, které jsou spojené s vlastnictvím a péčí o koně nebo mají zásadní vliv na provoz jezdectví v České republice a pomohli tak s pochopením a popisu celého případu.

Teoretická část se soustředila na ukotvení celého případu do kontextu toho, jaké komponenty finanční gramotnost obsahuje obecně a jaké jsou přístupy k řešení finanční gramotnosti na celosvětové úrovni. Dále v teorii byla popsána současná úroveň finanční gramotnosti v České republice společně s nástroji a strategií, kterou Česká republika aplikuje pro zlepšení celkové úrovně finanční gramotnosti pro pochopení kontextu, jaká je současná výchozí situace majitelů při pořízení koně.

Pro výzkumné účely byla použita metodika explorativní výzkumné případové studie, která kombinovala kvalitativní i kvantitativní výzkumné metody, kdy kvalitativní výzkum byl využit pro získání kontextu případu od terénních veterinárních lékařů, veterinárních klinik, České jezdecké federace a útulku pro koně. Kvantitativní výzkum byl pak aplikován na samotných majitelích koní pro získání co největšího množství dat o jejich socio-demografickém rozložení, finančních znalostech a finančním chování.

V rámci studie bylo zjištěno, že žádná ze zainteresovaných stran nevnímá majitele koní jako finančně gramotnou skupinu. Stejné zjištění potom indikují i výsledku kvantitativního testu. Majitelé koně nemají dobrou finanční znalost v rámci pokládaných otázek ani zodpovědné finanční chování v rámci rozhodnutí spojených s péčí o koně. Samotný kvalitativní výzkum ale nebyl testem finanční gramotnosti a data získaná tímto výzkumem nelze v řadě případů generalizovat na celou skupinu majitelů koní.

Studie však poskytuje podklad pro další diskuzi a výzkum, a to nejen v oblasti finanční gramotnosti majitelů koní v rámci finančního chování při péči o jejich koně a jejich finanční znalosti, ale upozorňuje i na řadu dalších problematických oblastí spojených s chovem koní v České republice. Těmito oblastmi jsou obecná neznalost majitelů v rámci péče o koně a nedostatečná regulace chovu koní a trhu s koňmi společně s absencí benchmarků, které by jasněji určovaly, jak koně chovat, aby bylo zachováno jejich welfare.

Formulovaná doporučení v závěru práce reflektují výstupy studií z teoretické části práce a analýzy případové studie a nastiňují možná řešení pro několik problematických oblastí, kterých se studie dotkla, a která jsou funkční v jiných evropských zemích.

Summary

This thesis examines the case of financial literacy of horse owners in the broadest possible context. Thus, to explore the case, not only horse owners themselves but also stakeholders who have an awareness of/or influence on non-routine expenses that are associated with horse ownership or have a major impact on the equestrian sport in the Czech Republic were approached to help understand and describe the case.

The theoretical part focused on anchoring the whole case in the context of what components financial literacy contains and what are the approaches to addressing financial literacy at the global level. Further, the theory described the current level of financial literacy in the Czech Republic along with the tools and strategies that the Czech Republic is applying to improve the overall level of financial literacy to understand the context of what the current starting point is for owners when acquiring a horse.

For research purposes, an exploratory research case study methodology was used, combining qualitative and quantitative research methods, where qualitative research was used to obtain case context from field of veterinarians, veterinary clinics, the Czech Equestrian Federation and a horse shelter. Quantitative research was then applied to the horse owners themselves to obtain as much data as possible on their socio-demographic distribution, financial knowledge and financial behavior.

The study found that none of the stakeholders perceived horse owners as a financially literate group. The same findings are then indicated by the results of the quantitative test. Horse owners do not have good financial literacy in terms of poor financial knowledge and financial behavior in terms of decisions related to horse care. However, the qualitative research itself was not a test of financial literacy and in many cases the data obtained from this research cannot be generalized to the whole group of horse owners.

However, the study provides a basis for further discussion and research, not only in the area of financial literacy of horse owners in the context of financial behaviour in caring for their horses and their financial knowledge, but also highlights several other problematic areas related to horse breeding in the Czech Republic. These areas are the general poor knowledge of horse care and the lack of regulation of horse breeding and the horse market, together with the absence of benchmarks that would more clearly determine how to manage horses to maintain their welfare.

The recommendations formulated in the conclusion of the thesis reflect the outcomes of the studies from the theoretical part and the analysis of the case study and outline possible solutions for several problematic areas touched upon in the study that are operational in other European countries.

Použitá literatura a zdroje

Advokátní deník. Počet žadatelů o insolvenci byl v roce 2021 druhý nějnižší za posledních 10 let. *Advokatnidenik.cz* [Online] Praha: Advokátní deník online. 2. února 2022. [citováno: 28. prosinec 2022] dostupné z: https://advokatnidenik.cz/2022/01/04/pocetzadatelu- o-insolvenci-byl-v-roce-2021-druhy-nejnizsi-za-poslednich-10-let/

BLAŽEK, Martin. Statistika Čjf pro rok 2020. *Čjf.cz.* [Online] Praha: Čjf, 17. prosinec 2020. [citováno: 20. únor 2023] dostupné z: https://www.jezdectvi.org/clanek/statistika-cjf-pro-rok-2020

BURDA, Daniel. Operace ze 100 tisíc. A skutečně musí stát tolik? *Koně&Peníze (speciál časopisu Koně&Lidé)*. Jihlava: Arcaro, s.r.o. 2022. ISSN 978-80-88452-13-3

BURDOVÁ, Michaela. Velké rozhodnutí. *Koně&Peníze (speciál časopisu Koně&Lidé)*. Jihlava: Arcaro, s.r.o. 2022. ISSN 978-80-88452-13-3

ČBA. Finanční gramotnost Čechů 2022. *cbaonline.cz* [online] Praha: Česká bankovní asociase. 16. srpen 2022 [citováno: 13. květen 2023] dostupné z: https://cbaonline.cz/financni-gramotnost-cechu-2022

ČJF. O nás. *Cjf.cz* [online] Praha: ČJF. © 2022 [citováno: 28. květen 2023] dostupné z: https://www.cjf.cz/o-nas

ČSÚ. Počet hospodářských zvířat – mezikrajské srovnání. ČSÚ Veřejná databáze. *Vbd.czso.cz* [online] Praha: Český statistický úřad. 2022. [citováno: 20. červen 2023] dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZEM07B&z=T&f=TABULKA&skupId=2746&katalog=30840&pvo=ZEM07B&c=v3~2__RP2022MP04DP01#w=

ČSÚ. Průměrné mzdy - 3. čtvrtletí 2022. *cszo.cz.* [Online] Praha: Český statistický úřad. 5. prosinec 2022. [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2022

ČSÚ [Český statistický úřad]. Domácnosti podle postavení osoby v čele – Rozdělení domácností a osob podle příjmových skupin (%) (základní období – rok 2021) [online graf].

20.01.2022 [citováno: 23. červenec 2023]. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.czso.cz/documents/10180/167607753/160021221b.pdf/ada07a11-b343-46c0-bd6c-0ea03dda64b0?version=1.1

ČSÚ [Český statistický úřad]. Inflace, spotřebitelské ceny (měsíční vývoj meziročního rozdílu Indexu spotřebitelských cen) [online graf]. 14.7.2023 [citováno: 23. červenec 2023]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/inflace_spotrebitelske_ceny

DE BECKKER, Kenneth a kol. Identifying financially illiterate groups: An international comparison. *onlinelibrary.wiley.com* [Online] New Jeresey: Wiley Online Library. 24. květen 2019 [citováno 3. únor 2023] dostupné z: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ijcs.12534#pane-pcw-references

EKČR. Nové statistiky EKČR – počet osob v exekuci meziročně klesl o 50 tisíc. *Exekutorská komora České republiky.* [Online] Praha: EKČR. 21. říjen 2021. [citováno: 28. prosinec 2022] dostupné z: https://www.ekcr.cz/1/aktuality-promedia/ 2775-nove-statistiky-ekcr-pocet-osob-v-exekuci-mezirocne-klesl-o-50-tisic-dalsiomezeni- ve-vymahani-prava-udela-z-veritelu-dluzniky?w=..

FLYVBJERG, Bent. *Five Misunderstandings About Case-Study Research.* Kalifornie: Sage Publications, 2006. stránky 219 - 245. ISBN: 1552-7565

HENAGER, Robin, MAUDLIN, Teresa. Financial Literacy: The Relationship to Saving Behavior in Low- to Moderate-income Households. *Onlinelibrary.wiley.com* [Online] New Jeresey: Wiley Online Library. 08. září 2015 [citováno: 15. 05 2023.] dostupné z: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/fcsr.12120

HESOVÁ, Alena**.** *Metodická doporučení pro výuku finanční gramotnosti.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. ISN: 978-80-87652-98-5

HOLUB, Marek. *Komentář k finanční gramotnosti majitelů koní* [telefonický rozhovor] Praha : člen výkonného výboru Čjf, 2023

HUNG, Angela a kol. Defining and Measuring Financial Literacy. *RAND Working Paper Series* [Online] Rocheter, NY: SSRN – Eelsevier. 3. listopad 2009. [citováno: 2. únor 2023.] dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1498674

HUSTON, Sandra J. Measuring Financial Literacy. *Onlinelibrary.wiley.com* [Online] New Jeresey: Wiley Online Library. 1. červen 2010. [citováno: 5. únor 2023] dostupné z: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x

JOHANSSON, Rolf. On Case Study Methodology. *Open House International* [online] Northsprign, UK: Open House International. 2007, Sv. 32, 3. ISSN: 0168-2601. dostupné z: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/OHI-03-2007-B0006/full/html

JONES, Elenor. New French law require knowledge certificates to own horses. *Horse and houde.co.uk* [online] Bath: Future Publishing Limited Quay House. 7.1.2022 [citováno 20.7.2023] dostupné z: https://www.horseandhound.co.uk/news/new-french-laws-require-knowledge-certificates-to-own-horses-773990

KOLÁŘOVÁ, Monika. Finanční negramotnost v ČR a její nejčastější znaky. *Finanční architekti.cz* [Online] Fianční architekti ©2021. 05. listopad 2021. [citováno 11. 05 2023] dotupné z: https://financniarchitekti.cz/financni-negramotnost-v-cr-a-jeji-nejcastejsi-znaky/#je-financni-negramotnost-nebezpecna.

Koně&Peníze. Jezdecký průmysl v číslech. *Koně&Peníze (speciál časopisu Koně&Lidé)*. Jihlava: Arcaro, s.r.o. 2022. ISSN 978-80-88452-13-3

KREBS, Laura. Field time: How many kilometers do horses walk every day? Malgretoutmedia.cz [online] Holbæk: Malgré Tout Media A/S. 13.3.2022 [citováno 20.7.2023] dostupné z: https://www.malgretoutmedia.com/kilometers-horses-walk-every-day/

Kurzy.cz. Inflace – 2023, míra inflace a její výcoj v ČR. *Kurzy.cz* [online] Praha: Kurzy.cz, spol. s r.o. 13.7.2023 [citováno: 20.7.2023] dostupné z: https://www.kurzy.cz/makroekonomika/inflace/

LACH, Linda. NZRUBARA, Darlene. The Cost of Financial Illiteracy. *Internation Federetion of Accountannts* [Online] New York: IFAC. 17. duben 2023 [citováno: 16. červen 2023] dostupné z: https://www.ifac.org/knowledge-gateway/contributing-global-economy/discussion/cost-financial-illiteracy

LUSARDI, Annamaria a kol. Financial education is effective and efficient. *CEPR.* [Online]

London: CEPR. 17. únor 2022. [citováno: 10. červen 2023] dostupné z: https://cepr.org/voxeu/columns/financial-education-effective-and-efficient

LUSARDI, Annmaria. MITCHELL Olivia S. Financial literacy around the world: an overview. *Cambridge University Press.* [Online] Cambridge: Cambridge Univeersity Press. 11. říjen 2011. [citováno: 5. únor 2023] dostupné z: https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-pension-economics-and-finance/article/abs/financial-literacy-around-the-world-an-

MARCOLIN, Sonia, ABRAHAM, Anne. Financial literacy research: current literature and future opportunities. *University of Wolongong Australia.* [Online] Wolongong: *University of Wolongong Australia* . 4. prosinec 2006.[Citace: 3. únor 2023.] https://ro.uow.edu.au/commpapers/223/

MAŘEŠ, Jiří. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedf.cuni.cz* [online] Praha: Pedagogika. 2015. roč. 65, č. 2, 2015, s. 113–142 [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: file:///Users/admin/Downloads/Ped_2015_2_02_Mare%C5%A1_113_142%20(1).pdf

MAXOVÁ, Lucie. Blíží se krize? *Koně&Peníze (speciál časopisu Koně&Lidé)*. Jihlava: Arcaro, s.r.o. 2022. ISSN 978-80-88452-13-3

MFČR. financnigramotnost.mfcr.cr. *mfcr.cz.* [Online] Praha: MFČR. 4. červen 2020. [citováno: 20. prosinec 2022] dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financnigramotnosti/ 2020/domaci-rozpocet-a-financni-rezervy-3227

MFČR. Rozpočet EU na rok 2023: Rada a Parlament dosáhly dohody. *mfcr.cz.* [Online] Praha: MFČR. 15. listopad 2022. [citováno: 18. květen 2023] dostupné z: https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/rozpocet-eu/rocni-rozpocty-evropske-unie/2023/rozpocet-eu-na-rok-2023-rada-a-parlament-49319.

OECD. Financial Education. *oecd.org* [Online] Paříž: OECD. 2023. [citováno: 15. únor 2023.] dostupné z: https://www.oecd.org/financial/education/topics/

OECD. základní infromace. *financnigramotnost.mfcr.cz.* [Online] Praha: MFČR. 26. leden 2021 [citováno: 15. únor 2023] dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-

odborniky/oecd/zakladni-informace

PAVELKOVÁ Jaroslava a kol. Funkční a finanční gramotnost. *Speciální pedagogika.* Praha: UK PedF – Vydavatelství. 2012, Sv. 2, s. 108-119. ISSN: 1211-2720.

POKORNÝ, Zbyněk. Welfare zvířat. *Chovzvirat.cz* [online] © 2006-2023 chovzvirat.cz. 1.3.2015 [citováno 20.6.2023] dostupné z: https://www.chovzvirat.cz/clanek/675-welfare-zvirat/

PPM factum research. FINANČNÍ GRAMOTNOST 2020 - Zpráva z výzkumu pro Ministerstvo financí ČR. *mfcr.cz* [Online] Praha: MFČR. 09. duben 2020 [citováno: 13. květen 2023] dostupné z: https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2020/mereni-financni-gramotnosti-2020-38802

RIDDER, Hans Gerd. The theory contribution of case study research designs. *Springer.com* [Online] New Your City: Springer Link. 16. února 2017 [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: https://link.springer.com/article/10.1007/s40685-017-0045-z

ROULOVÁ, Karolína. Co vás nemine, pokud se rozhodnete do toho praštit naplno. *Koně&Peníze (speciál časopisu Koně&Lidé)*. Jihlava: Arcaro, s.r.o. 2022. ISSN 978-80-88452-13-3

Rovnaodmena.cz. Co je gender pay gap a jak se počítá. *rovnaodmena.cz.* [Online] Praha: Rovná odměna. 20. květen 2023 [citováno: 20. květen 2023] dostupné z: https://rovnaodmena.cz/rovne-odmenovani/gender-pay-gap/

RVP, Metodický portál. Finanční gramotnost. *digifolio.rvp.cz.* [Online] Praha: MŠMT. 05. květen 2023 [citováno: 05. květen 2023] dostupné z: https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939

Sčítání.cz. Vzdělání. *Scitani.cz* [online] ©2021 [citováno: 20. květen 2023] dostupné z: https://www.scitani.cz/vzdelani

STRACH, Pavel. Tvorba výukových a výzkumných případových studií. *Researchgate.cz.* [Online] Berlín: Research Gate. červen 2007 [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/294280076_Tvorba_vyukovych_a_vyzkumnych_pripadovych_studii

ŠEVČÍK, Karel. Finanční gramotnost ve vzdělávání. *Universitas - revue Masarykovy univerzity* [online] Brno: Nakladatelství MU. č. 4. 2015 [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: https://journals.muni.cz/universitas/article/view/4623

TAYLOR, Sharon Maria. The Solution to the Financial Literacy Problem: What is the Answer?. *Researchgate.net* [online] Berlín: Research Gate. Září 2013 [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/275600793_The_Solution_to_the_Financial_Literacy_Problem_What_is_the_Answer

WOFF, Petr. Struktura výdajů domácnosti: Kolik a za co utrácejí chudí, průměrní a bohatí Češi?. *Srovnej.to* [online] © 2023 Srovnejto.cz a.s. 13.3.2022 [citováno: 30.6.2023] dostupné z: https://www.srovnejto.cz/blog/struktura-vydaju-domacnosti-kolik-a-za-co-utraceji-chudi-prumerni-a-bohati-cesi/

YIN, Robert K. *Case Study Research and Applications - Design and Methods, 6th edition.* [elektronická kniha] Kalifornie : SAGE Publications, Inc, 2018. ISSN- 9781506336169 [citováno: 23. únor 2023] dostupné z: https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/case-study-research-and-applications/book250150

Your horse. Data shows that horse prices increased by more than 30% during the pandemic. *Yourhorse.co.uk* [online] Yalding: Kelsey Media Ltd. 14 září 2021 [citováno 20.7.2023] dostupné z: https://www.yourhorse.co.uk/news/horse-price-increase-during-pandemic/

Teze Diplomové práce

SCHVÁLENO

Strategická komunikace FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Palatová Klára

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2020/2021

E-mail diplomantky/diplomanta:
49440773@fsv.cuni.cz

Studijní obor/forma studia:
Strategická komunikace

Razítko podatelny:
Univerzita Karlova
Fakulta sociálních věd
Došlo dne: 29 -07- 2021 -1-
Čj: 291 Přílohy:
Přiděleno:

Název práce v češtině:
Strategie komunikace základů finanční gramotnosti

Název práce v angličtině:
Strategy of communication of basis of financial literacy

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*)
(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)
2021/2022

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):
Téma finanční gramotnosti je stále nedostatečně diskutovaným tématem. Řada Čechů neumí pracovat s finanční rezervou. Neumí ji buď vůbec vytvořit, anebo s volnými prostředky neumí hospodařit, a ty jsou tak ohroženy inflací. Světová pandemie Covid-19 zásadním způsobem ohrozila příjmy řady domácností a problém jak s tvorbou rezerv, tak i obecně hospodaření s příjmy, vyvstalo na povrch, jelikož řada rodin nebyla schopná z rezerv vykrýt výpadky příjmů a dostávala se tak buď do velmi nekomfortní situace nebo byla nucena se zadlužit. I když se znalost Čechů ve světě financí začíná zlepšovat, dle struktury rozpočtu řady domácností stále není na optimální úrovní. Ve vzdělávání ohledně finanční gramotnosti mladších generací tedy není možné spoléhat pouze na informace ze strany rodiny, ale je nutná podpora z vnější.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):
Cílem práce je prověřit aktuální znalost finanční gramotnosti žáků na středních a vysokých školách, kde se mladí lidé učí hospodařit buď s kapesným od rodičů nebo se svými prvními příjmy. Právě v mladém věku si lidé vytvářejí návyky, které je provází i v dospělém životě a které mohou zásadně ovlivnit jejich prosperitu. Na základě získaných dat by pak mělo vzniknout doporučení, jak by informace ohledně finanční gramotnosti a jejím vzdělávání měli být optimálně komunikovány a případně začleněny do vzdělávacích osnov.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Vymezení pojmů
2. Současná data ohledně finanční gramotnosti v Čr (míra zadlužení domácností, počet insolvencí atp.)
3. Analýza současné situace
4. Analýza situace aktuálních forem vzdělávání finanční gramotnosti na SŠ a VŠ
5. Analýza aktuálních znalostí žáků SŠ a VŠ
6. Sumarizace získaných výsledků výzkumu
7. Vyvození doporučení ohledně komunikace a vzdělávání finanční gramotnosti
8. Vyvození závěrů a možného vývoje rodinných rozpočtů a celkového finančního well-being českých domácností

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):
Výsledky studií ministerstva financí
Výsledky studií ministerstva školství

Studijní osnovy a plány ministerstva školství
Výsledky studií České bankovní asociace
Výsledky studií společnosti KFP

Metody (techniky) zpracování materiálu:
Explanace současné situace z pohledu celku Čr a z pohledu aktuálních forem vzdělávání a komunikace (Čr i SŠ a VŠ)
Syntéza získaných dat pro definování aktuální situace
Indukce poznatků ze zkoumaných výsledků studií a dat
Dotazování studentů SŠ a VŠ ohledně dané problematiky
Abdukce z dosaženého dotazování a analýz

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

1. SYROVÝ, Petr. 2012. Jak si spořit na důchod. Grada. ISBN 978-80-247-4479-7.

Petr Syrový je finanční a investiční analytik v přední české finančně poradenské společnosti Fichtner s.r.o. a lektor EFA (titul EFA (European Financial Advisor) je titul prokazující nejvyšší standard kvalifikace a profesionality v rámci finančního plánování). Titul pojednává o důchodové reformě, jaké jistoty budoucí senior může očekávat a v čem se naopak musí zabezpečit sám a jakou formu.

2. PAVLÁSEK, Petr. (2021) Investiční akademie. In: KFP online

Petr Pavlásek je bývalým finančním poradcem a zakladatelem přední české vzdělávací organizace KFP, která školí (nejen finanční poradce) ve finanční gramotnosti. Investiční akademie je souhrn podkladů, které informují o nejzásadnějších principech pro vhodnou práci s volným cashflow a finančním plánováním.

3. MÜNCH, O., KLÍNSKÝ, P., CHROMÁ, D. 2015. Ekonomika – ekonomická a finanční gramotnost pro SŠ. EDUKO. ISBN 978-80-851-3457-3

Již 6. vydání jedné z nejpoužívanější učebnic finanční gramotnosti pro střední školy, které nemají ekonomické zaměření. Cílem učebnice je předat základní přehled o osobních, podnikových i národních financích a finančních principech.

4. KAŠOVÁ, Jitka. 2012. Výchova k finanční gramotnosti. Fraus. ISBN 978-80-7238-107-4.

Titul pojednává o souboru produktů, které umožní školám propojovat okruhy různých předmětů (matematika, socio-vědní předměty, informatika atp.) pro vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti.

5. SYROVÝ, Petr. 2020. Osobní finance – řízení financí pro každého. Grada. ISBN 978-80-271-2886-0.

Tato publikace jednoduše vysvětluje principy finančního plánování. Jedná se tak de facto o učebnici pro studenty vyšších ročníků středních škol a vysokoškolské studenty.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

1. HELUS, Jiří. Finanční gramotnost na základní škole. Praha, 2021. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Matematisko-fyzikálnífakulta, Katedra didaktiky a matematiky. Vedoucí práce Hromadová, Jana.
2. STREJC, Pavel. Finanční gramotnost. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce Kopecký, Martin.

Datum / Podpis studenta/ky

27. 07. 2021 ....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

JUDr., Ing.
.....
Příjmení a **Datum / Podpis pedagožky/pedagoga**

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT **VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ** A VE **DVOU** VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU.

Seznam obrázků

Obr. 1 koncepční model finanční gramotnosti, str 8

Obr. 2. Obr. 2 Demografické rozložení ČJF podle věku, str 16

Obr.3 Grafická podoba případové studie, str 19

Obr. 4 Způsoby usuzování a možné typy zobecnění vyvozené z případových studií, str. 21

obr. 5 Graf – Potřebné finanční rezervy podle majitelů koní í, str. 36

Obr. 6 – Graf – Průměrného čistého měsíčního příjmu majitelů koní, str. 37

Obr. 7 – Graf – pravidelné měsíční výdaje majitele na koně v porovnání s jeho příjmem, str39

Obr.8 – Graf – porovnání pravidelných měsíčních výdajů na koně s disponibilním zůstatkem v rámci jednotlivých příjmových kategorií, str 40

Obr. 9 – Graf – Odhad cenotvorby léčby kolikového stavu respondentů versus cenotvorba veterinárních lékařů, str. 41

Obr. 10 – Graf – Odhad cenotvorby léčby kopytního abscesu respondentů versus cenotvorba veterinárních lékařů, str. 42

Obr.11 – graf – skóre ve znalostním testu mezi skupinami majitelů, kteří mají soulad mezi aktuální výší finanční rezervy a maximální částkou, kterou jsou ochotni utratit za léčbu, str. 43

Obr. 12 – Graf – porovnání výše finanční rezervy majitelů koní

s průměrnými cenami zákroků, str. 45

Obr. 13 – Graf – porovnání skutečné, doporučené a maximální finanční rezervy, kterou by majitelé byly ochotni utratit za léčbu koně, str. 46

Seznam příloh

Příloha č. 1: Export kódovací knihy z analytického nástroje atlas.ti. str. 71
Příloha č. 2: Ukázka přepisu rozhovoru na základě detailních poznámek – Marek Holub, ČJF, str. 71
Příloha č. 3: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – Petra Říhová, Útulek Pinta, str. 73
Příloha č. 4: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 1, str. 74
Příloha č. 5: Ukázka přepisu rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 2, str. 75
Příloha č. 6: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 3, str. 77
Příloha č. 7: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 4, str. 79
Příloha č. 8: Poznámky z přepisu rozhovoru – Jana Höcková, klinika Heřmanův Městec, str. 80
Příloha č. 9 – Dotazník *Finanční gramotnost majitelů koní,* str. 83

Přílohy

Příloha č. 1: Export kódovací knihy z analytického nástroje atlas.ti:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1U3wZseGVeivCKGbss5EGDaktkEZjF5nU/edit?usp=sharing&ouid=101628921582574715274&rtpof=true&sd=true

Příloha č. 2: Ukázka přepisu rozhovoru na základě detailních poznámek – Marek Holub, ČJF

KP: Řeší ČJF otázku finanční gramotnosti?

MH: Ne na úrovni jednotlivců. ČJF má v plánu pomáhat větším subjektům na klubových úrovních a úrovni závodišť s finančním management jako je na příklad získávání dotací nebo optimalizace finančních toků v provozu, ale jednotlivce jako takové neřeší a do budoucna to ani není v plánu.

KP: Měla by se podle vás otázka vzdělání v oblasti finanční gramotnosti u majitelů řešit?

MH: Určitě ano. My jako spolek jsme se potýkaly s finanční negramotností v rámci posledních změn. Dochází k postupné změně účelu federace podle vzoru Německa, Francie nebo Velké Británie. Odkláníme se od socialismu, kdy federace pouze oficiálně zaštiťovala sportovní jezdectví a vzniká z ní servisní organizace. Tím dochází i ke zvyšování poplatků pro jednotlivé členy. Toto zvýšení poplatků bylo schváleno sto procenty hlasů a na webu ČJF je oficiální vyjádření k samotnému navýšení i k důvodům tomu vedoucím. Lidé nechápou, že poplatky za poslední více jak deset let nebyly nijak zásadním způsobem navyšovány a tomu také odpovídal minimální servis, který federace zajišťovala. Když jsou

nyní členské poplatky navýšeny, a to ani ne o celou hodnotu nárůstu inflace, lidé se vztekají, řeší na sociálních sítích, jak to je strašné a vůbec jim nedocházejí souvislosti.

KP: Jak jste tuto situaci řešili?

MH: Vysvětlovali jsme všechny důvody vedoucí k těmto krokům ještě jednou, a to jak pomocí PR agentury, tak v rámci oblastních schůzí. Na každé schůzi padaly stejné otázky, které byly znovu a znovu vysvětlovány.

KP: Kromě vzdělávání v oblasti samotného jezdectví, zaměřujete se na jiné vzdělávání jednotlivců, které se otázky finančního vzdělání nějak dotýká?

MH: Vzhledem k počtu dětí a dorostu, kterých každým rokem přibývá se zaměřujeme na vzdělávání jejich rodičů, kteří často k jezdeckému sportu přijdou a nemají o něm velké povědomí. Snažíme se jim ale primárně vysvětlit, že není trenér jako trenér. Snažíme se je poučit v tom, jaké vzdělání by měl vhodný trenér mít, a jak by jejich děti měli být vzdělávány. S tím je částečně spojena i otázka financí, protože vzdělaný trenér bude nákladnější než nějaký trenér samouk, ale to je pouze velmi okrajové téma, které federace řeší.

KP: Na začátku rozhovoru jste zmiňoval, že je podle Vás potřeba věnovat finanční gramotností a jejímu vzdělávání větší pozornost. Kdo by podle Vás měl být zodpovědný za vzdělávání v oblastní finanční gramotnosti majitelů koní?

MH: Za prvé zde není žádná instituce, kterou by šlo pověřit vzděláváním v oblasti finanční gramotnosti přímo pro majitele. Jediný spolek v republice zastřešující majitele koní je právě Česká jezdecká federace a ta řeší primárně sport, nikoliv běžná management. Odpovědnou institucí za finanční vzdělání by mělo být Ministerstvo školství, které by mělo mít obecnou odpovědnost na tím, že budou lidé schopno udělat takové finanční rozhodnutí jako koupit si drahé zvíře mající vysokou měsíční režii.

KP: Říkáte, že odpovědné by mělo mít Ministerstvo školství, z pro mě dosud dostupných informací je ale problematická otázka neznalosti možné výše nákladů spojených s chovem koně a na příklad léčbou případných úrazů nebo nemocí. Jak se k této otázce stavíte?

MH: Ministerstvo školství by mělo podle mě být odpovědné za předání základních znalostí finanční gramotnosti. To, jestli majitel bude nebo nebude schopný zaplatit koně, by měla být primárně otázka selského rozumu. Z mé zkušenosti jsou již mladí lidé na základních a středních školách schopni teorii ohledně finanční gramotnosti dobře chápat, pak už je jen otázkou zralého uvážení, jestli příjem domácnosti unese výdaje na chov koně.

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – Petra Říhová, Útulek Pinta

KP: Jaký je nejčastější důvod toho, že k vám někdo přiveze koně do útulku?

PŘ: Tak to je opravdu hodně různé. Nejčastějším důvodem je asi to, že si majitelé nevědí, co všechno obnáší péče o koně, a jak je časově, emočně a finančně náročná. Často se tak prostě někteří jedinci rozhodnou, že koni nechtějí dávat péči, která by byla pro jeho dlouhodobou prosperitu nutná, ať už mluvíme o zdravotní péči o množství jídla, vody a dalšího.

KP: Říkáte, že majitelé nevědí, jak je péče o koně finančně náročná, proč myslíte, že majitelé tuto znalost nemají?

PŘ: Podle mě jsou líní si informace hledat. Nadchnou se pro to, že si pořídí nějaké zvíře a už nedomýšlí svá rozhodnutí a nové vzniklé závazky do dlouhodobých důsledků. Dokud jsou zvířata zdravá a nepotřebují žádnou výjimečnou péče, tak to je zábava, ale když pak dojde na lámání chleba, lidé od toho dávají často ruce pryč, a tak se k nám zvířata často dostávají, prostě se o ně lidi už nechtějí starat.

KP: Lze nějak popsat skupinu lidí, kteří k vám nejčastěji dovezou koně do útulku nebo od kterých útulek koně odebírá?

PŘ: Většinou jsou to takové nanynky. Jsou to mladé holky, většinou do zhruba 25 let, které si koupí koně, ještě když jsou většinou na škole a podporují je třeba rodiče nebo už na škole nejsou a mají třeba partnera, co jim pomáhá koně platit. Když pak ale dostudují nebo se rozejdou s partnerem, zjistí, že starat se o koně je pro ně nesnesitelně finančně náročné, a pokud se jim nepodaří koně prodat, končí takoví koně časti u nás.

KP: Máte nějaké statistiky, kolik žen a kolik mužů přivádějí nebo jim jsou odebrány koně do útulku?

PŘ: žádné přesné údaje nemám, ale naprostá většina jsou ženy. Odhadem bych tipovala tak jeden chlap na deset žen.

KP: Jaký je podle vás důvod ze strany majitelů, že se dostanou do fáze, kdy jim je zvíře odebráno nebo ho k vám dobrovolně dovezou?

PŘ: Já bych to shrnula slovem lidská hloupost. Lidi neumí používat hlavu a chybí jim znalosti, které si buď nechtěly nebo neuměly zjistit, a to hlavně v oblasti finanční náročnosti

ale i v rámci péče o zvíře, které na péči opravdu není jednoduché, pokud to chce člověk dělat aspoň trochu správně. Hlavním důvodem je podle mě mix hlouposti a finanční negramotnosti.

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 1

KP: V jaké kraji praktikujete?

Vet1: Ve středočeském kraji, jihočeském kraji na Vysočině

KP: Jaká je podle vás úroveň finanční gramotnosti majitelů koní?

Vet1: Podle mě jsou majitelé koní stejně negramotní jako zbytek populace. Velký rozdíl tady u lidí, co mají koně je v tom, kolik je stojí tenhle jejich koníček stojí. Když má člověk doma psa nebo kočku a něco se mu stane, náklady jsou většinou v řádu spíš nižších tisíců, pokud se ale něco stane koni, snadno se výdaje dostanou na deseti až sta tisíce, a to už není sranda. Většinou jsou to klienti schopní nějak poplatit, ale je vidět, že při vyšších částkách s tím mívají problém nebo prosí o pomoc své okolí.

KP: Jak jsou vaši klienti připraveni na výdaje spojené s ošetřeními a zákroky?

Vet1: V zásadě dobře. Nepídím se potom, odkud peníze seženou, ale vždycky zvládnou cenu za ošetření uhradit.

KP: Jaká je platební morálka vašich klientů?

Vet1: U mých klientů je slušná. Některým se samozřejmě s platbami musím připomínat, ale po upomínce ji vždycky uhradí.

KP: Evidujete za minulý rok neuhrazené pohledávky? Případně v jaké výši?

Vet1: Žádné nemám

KP: Uveďte cenový extrém jednorázového zákroku (bez následných kontrol) za minulý rok? O jaký zákrok se jednalo?

Vet1: 13 000 Kč za koliku

KP: Uveďte cenový extrém na jednoho pacienta (včetně všech následných vyšetření a kontrol) za minulý rok a o jaký zdravotní problém se jednalo?

Vet1: 21 000 Kč a také se jednalo o koliku

KP: Uveďte cenu za vyšetření kolikového pacienta v dojezdové vzdálenosti 40 km, mimo pohotovostní hodiny ve všední den. Klinicky středně závažná kolika, středně

silné kolikové bolesti, klinické vyšetření, aplikace léků, sondáž žaludku, následná infuzní terapie (10l roztoku). Přítomnost po celou dobu podání infuzí (2 hodiny) a následná klinická rektální kontrola po podání léků

Vet1: Ceny budou přibližně, ale je to kolem 3 500 Kč

KP: Uveďte cenu za ošetření pacienta s tržnou ránou na hlavě o délce 15cm (jednoduchá, bez nutnosti RTG), sedace (kůň 500kg), toaleta a sešití rány/ošetření rány, antibiotika + léky na bolest na týden. Následná kontrola a vyndání stehů za 10 dní. Pacient v dojezdové vzdálenosti 20km, akutní ošetření o víkendu, následná kontrola ve všední den.

Vet1: 4 300 Kč

KP: Uveďte cenu případu ošetření akutního kulhání: diagnostikovaný kopytní absces, vyšetření, drenáž abscesu a přiložení krycího obvazu. Víkendový výjezd za pacientem v dojezdové vzdálenosti 30km

Vet1: 1 800 Kč

KP: Na základě našeho rozhovoru napadají vás k položeným otázkám nebo tématu finanční gramotnosti majitelů koní nějaké další poznámky nebo postřehy?

Vet1: Asi mě nic dalšího nenapadá, ale pokud někdo měl šířit povědomí o tom, jaká je s vlastnictvím koně spojená finanční odpovědnost, určitě by to bylo dobré

Příloha č. 5: Ukázka přepisu rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 2

KP: V jaké kraji praktikujete?

Vet2: V Praze, Středočeském a Ústeckém kraji

KP: Jaká je podle vás úroveň finanční gramotnosti majitelů koní?

Vet2: Nejsem si jistá, jestli o něčem takovém jako je finanční gramotnosti majitelů koní můžeme mluvit. Speciálně pak v posledních letech, kdy se během korony roztrhnul s koňmi pytel a snad každý, kdo měl dvě nohy a dvě ruce začal jezdit a pořizovat si koně. Nejenom, že tihle lidé se většinou nejsou schopni o zvíře dobře postarat z hlediska manipulace a takový koně jsou pak u zákroků často nebezpeční, ale nemají vůbec ponětí, co všechno se může stát za nešťastné scénáře a na kolik je to pak takový průšvih vyjde.

KP: Jak jsou vaši klienti připraveni na výdaje spojené s ošetřeními a zákroky?

Vet2: Přijde mi, že spíš moc připravení nejsou. Pokud se jedná o nějaké drobné zákroky za pár tisíc, tak to většinou problém není, i když i s tím se občas potkám, většinou u mladých holek. Pokud pak přijde na větší částky, většinou od 5 000 Kč výš, tak lidé často brblají, proč to musí stát tolik a často právě mladším holkám u větších částek pomáhá někdo z okolí.

KP: Jaká je platební morálka vašich klientů?

Vet2: V zásadě asi docela slušná, chci částku za ošetření vždycky hradit hotově hned po proveden, zpětně na fakturu jde spíš méně věcí anebo větší stáje, kde dělám hodně koní

KP: Evidujete za minulý rok neuhrazené pohledávky? Případně v jaké výši?

Vet2: Já jsem na vymáhání pes. Z obratu okolo milionu eviduju neuhrazených cca 20 000 korun.

KP: Uveďte cenový extrém jednorázového zákroku (bez následných kontrol) za minulý rok? O jaký zákrok se jednalo?

Vet2: 10 000 Kč, kastrace hřebce

KP: Uveďte cenový extrém na jednoho pacienta (včetně všech následných vyšetření a kontrol) za minulý rok a o jaký zdravotní problém se jednalo?

Vet1: 60 000 Kč, jednalo se o hodně atypickou myopatii

KP: Uveďte cenu za vyšetření kolikového pacienta v dojezdové vzdálenosti 40 km, mimo pohotovostní hodiny ve všední den. Klinicky středně závažná kolika, středně silné kolikové bolesti, klinické vyšetření, aplikace léků, sondáž žaludku, následná infuzní terapie (10 l roztoku). Přítomnost po celou dobu podání infuzí (2 hodiny) a následná klinická rektální kontrola po podání léků

Vet1: přibližně 5–6 tisíc korun

KP: Uveďte cenu za ošetření pacienta s tržnou ránou na hlavě o délce 15 cm (jednoduchá, bez nutnosti RTG), sedace (kůň 500 kg), toaleta a sešití rány/ošetření rány, antibiotika + léky na bolest na týden. Následná kontrola a vyndání stehů za 10 dní. Pacient v dojezdové vzdálenosti 20 km, akutní ošetření o víkendu, následná kontrola ve všední den.

Vet2: okolo 6 000 korun

KP: Uveďte cenu případu ošetření akutního kulhání: diagnostikovaný kopytní absces, vyšetření, drenáž abscesu a přiložení krycího obvazu. Víkendový výjezd za pacientem v dojezdové vzdálenosti 30 km

Vet2: okolo 4-5 tisíc

KP: Na základě našeho rozhovoru napadají vás k položeným otázkám nebo tématu finanční gramotnosti majitelů koní nějaké další poznámky nebo postřehy?

Vet2: Majitelé prostě nejsou připraveni na finanční náklady spojené s koňmi. Nikdo, kdo mimo kupní ceny koně a nákladů na pořízení vybavení nemá sto tisíc korun bokem by si ani koně pořizovat neměl. Nevím, jestli to je neznalost, lenost si informace zjistit pře nákupem zvířete nebo něco jiného, ale je vidět, že částky za veterináře dělá spoustu lidem problém. Zároveň se nějaká finanční negramotnost ukazuje i v tom, kolik by si lidi představovali, že by veterinární zákroky měli stát. Myslím, že nejsem ten nejdražší veterinář v okolí a stejně si lidi furt stěžují na ceny a nejsou si podle mě vědomi, proč to nemůže stát pár korun. Nejradši by měli dostupného veterináře 24/7 a neplatili za to nic.

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 3

KP: V jaké kraji praktikujete?

Vet3: V Praze a středočeském kraji

KP: Jaká je podle vás úroveň finanční gramotnosti majitelů koní?

Vet3: Podle mě nedostatečná. Sice se starám primárně o klientelu, která provozuje jezdecký sport na profesionální nebo semi-profesionální úrovní a vzhledem k tomu, jak nákladný jezdecký sport je, musejí mít slušné příjmy, ale nemyslím si, že by ve většině případů jejich příjmy byly tak vysoké, aby utráceli měsíčně deseti tisíce za provoz koně, se kterým sportují.

KP: Jak jsou vaši klienti připraveni na výdaje spojené s ošetřeními a zákroky?

Vet3: Většinou připraveni jsou a cenu nemají problém uhradit, ale jak říkám, už nevím, jaké jsou jejich příjmy, abych posoudil, jestli to je nebo není finančně gramotné chování.

KP: Jaká je platební morálka vašich klientů?

Vet3. Řekl bych že ucházející. Nejsem úplně nejpečlivější na kontrolu plateb a urgování klientů, ale nepřijde mi to nijak dramatické

KP: Evidujete za minulý rok neuhrazené pohledávky? Případně v jaké výši?

Vet3: Hádám, že to bude tak čtvrtina z celkového ročního obratu

KP: Uveďte cenový extrém jednorázového zákroku (bez následných kontrol) za minulý rok? O jaký zákrok se jednalo?

Vet3: 17 000 Kč za koliku

KP: Uveďte cenový extrém na jednoho pacienta (včetně všech následných vyšetření a kontrol) za minulý rok a o jaký zdravotní problém se jednalo?

Vet3: 100 000 Kč, melting ulcers

KP: Uveďte cenu za vyšetření kolikového pacienta v dojezdové vzdálenosti 40 km, mimo pohotovostní hodiny ve všední den. Klinicky středně závažná kolika, středně silné kolikové bolesti, klinické vyšetření, aplikace léků, sondáž žaludku, následná infuzní terapie (10l roztoku). Přítomnost po celou dobu podání infuzí (2 hodiny) a následná klinická rektální kontrola po podání léků

Vet3: Jestli počítám dobře, tak okolo 10 000 korun

KP: Uveďte cenu za ošetření pacienta s tržnou ránou na hlavě o délce 15cm (jednoduchá, bez nutnosti RTG), sedace (kůň 500kg), toaleta a sešití rány/ošetření rány, antibiotika + léky na bolest na týden. Následná kontrola a vyndání stehů za 10 dní. Pacient v dojezdové vzdálenosti 20km, akutní ošetření o víkendu, následná kontrola ve všední den.

Vet3: 8 000 Kč

KP: Uveďte cenu případu ošetření akutního kulhání: diagnostikovaný kopytní absces, vyšetření, drenáž abscesu a přiložení krycího obvazu. Víkendový výjezd za pacientem v dojezdové vzdálenosti 30km

Vet3: 4 500 Kč

KP: Na základě našeho rozhovoru napadají vás k položeným otázkám nebo tématu finanční gramotnosti majitelů koní nějaké další poznámky nebo postřehy?

Vet3: Myslím, že finanční gramotnost není problém jenom u majitelů koní. Celkově by se mělo vzdělání finanční gramotnosti pozvednout, aby lidé mohli dělat informovaná rozhodnutí při pořízení velkého a drahého zvířete na provoz jako je kůň.

Příloha č. 7: Přepis rozhovoru na základě detailních poznámek – terénní veterinář 4

KP: V jaké kraji praktikujete?

Vet4: V Jihočeském kraji

KP: Jaká je podle vás úroveň finanční gramotnosti majitelů koní?

Vet4: Špatná. Lidé podle mě moc nevědí, do čeho finančně jdou, když si pořizují koně. Poměrně jednoduše si spočítají, kolik je bude stát ustájení, kovář nějaké základní očkování a tak, ale už vůbec nepočítají s tím, že právě jejich koni by se mohlo něco stát, že by mohl být nemocný nebo že by se mohl zranit. Speciální je na tohle skupina lidí, kteří mají koně bez původu ustájené v na pastevním ustájení, kteří si podle mě myslí, že je jejich kůň nesmrtelný a nezničitelný a když si pak něco udělá, tak jsou neskutečně překvapení.

KP: Jak jsou vaši klienti připraveni na výdaje spojené s ošetřeními a zákroky?

Vet4: Přijde mi, že s tím mají často problém. Obzvláště skupina zmíněných pastevkářů

KP: Jaká je platební morálka vašich klientů?

Vet4: To bych zas řekl, že je v zásadě ucházející. Sice je vidět, že se jim platit nechce nebo že s tím za jakéhokoliv důvodu mají problém, ale asi tím, že berou koně jako člna rodiny, tak to vždycky dají nějak dohromady.

KP: Evidujete za minulý rok neuhrazené pohledávky? Případně v jaké výši?

Vet4: Za minulý rok mám pouze dvě dosud neuhrazené poptávky.

KP: Uveďte cenový extrém jednorázového zákroku (bez následných kontrol) za minulý rok? O jaký zákrok se jednalo?

Vet4: 10 000 Kč za komplikovanou řeznou ránu na noze

KP: Uveďte cenový extrém na jednoho pacienta (včetně všech následných vyšetření a kontrol) za minulý rok a o jaký zdravotní problém se jednalo?

Vet4: 12 000 Kč, rána na břiše

KP: Uveďte cenu za vyšetření kolikového pacienta v dojezdové vzdálenosti 40 km, mimo pohotovostní hodiny ve všední den. Klinicky středně závažná kolika, středně silné kolikové bolesti, klinické vyšetření, aplikace léků, sondáž žaludku, následná infuzní terapie (10l roztoku). Přítomnost po celou dobu podání infuzí (2 hodiny) a následná klinická rektální kontrola po podání léků

Vet4: 4-5 tisíc

KP: Uveďte cenu za ošetření pacienta s tržnou ránou na hlavě o délce 15cm (jednoduchá, bez nutnosti RTG), sedace (kůň 500kg), toaleta a sešití rány/ošetření rány, antibiotika + léky na bolest na týden. Následná kontrola a vyndání stehů za 10 dní. Pacient v dojezdové vzdálenosti 20km, akutní ošetření o víkendu, následná kontrola ve všední den.

Vet4: 6 000 Kč

KP: Uveďte cenu případu ošetření akutního kulhání: diagnostikovaný kopytní absces, vyšetření, drenáž abscesu a přiložení krycího obvazu. Víkendový výjezd za pacientem v dojezdové vzdálenosti 30km

Vet4: 2 500 Kč

KP: Na základě našeho rozhovoru napadají vás k položeným otázkám nebo tématu finanční gramotnosti majitelů koní nějaké další poznámky nebo postřehy?

Vet4: Rozhodně je co zlepšovat a podle mě by bylo potřeba, aby někdo informoval majitele nebo budoucí majitel o tom, co to finančně obnáší mít koně

Příloha č. 8: Poznámky z přepisu rozhovoru – Jana Höcková, klinika Heřmanův Městec

přepis celého rozhovoru je v archivu autorky

- Nelze určit homogenní skupinu – je nutné specifikovat o jaký konkrétní problém se jedná
- Zásadní rozdíl je v sociální skupině, na kliniku se dostanou různé sociální vrstvy
- Častý model – skupina lidí, co mají limit (cca 30 tis.) Při léčbě dojde k progresu, ale za nastavený budget není léčba dokončena nebo nastanou komplikace a léčba se klidně od 50 % původně zamýšleného budgetu prodraží
- Pokud člověk přijde s finančním stropem jsou dvě varianty – buď navýší budget anebo zvíře utratí
    - Příklad oslice – budget 25 k, léčba vyšla na 75k, paní se zadlužila
- Možnost splátkového kalendáře
- 1 případ z 20 se předává na právní oddělení, ale klinika vyžaduje platbu při předání zvířete
- Statistika kliniky se zásadně odvíjí typu odborníků na klinice (specializace na oči, vypadl chirurg, takže rapidní snížení kolik), případně sezónně (hříbata, při sportovní sezónně sportovní úrazy (nejčastěji tržné rány), přes léto přehřátý koně (vykazuje kolikové příznaky)
- 680,-/den hospitalizace koně s krmením a monitoringem + základní vstupní vyšetření = minimální částka, co za koně na klinice necháte jsou 2 500,-

- Cena za ošetření a léčbu je velmi závislá na tom, jak je majitel koně vzdělaný, co si případně zvládne ošetřit sám, jaké má zázemí ve stáji
- 15-30 tisíc je průměr za optimistickou variantu pobytu na klinice
- Vitrektomie cca 80tis NEBO vyndání oka (výrazně levnější) cca 30tis – jedná se luxus versus. přežití
- Pesimistické scénáře (aktuálně by ceny byly o 1/3 vyšší kvůli růstu cen vstupů – léky, energie, mzdy…)
    - Nejsou zas tak časté
    - Často pořádají sbírky a zachraňují koně na šílených cenách
    - 280tis kůň po kolice (opakovaná kolika u 19letého koně, operace + reoperace)
    - 150tis rána do kloubu (velká tržná rána), kůň přežil, ale léčba není stále ukončena
    - 140tis léčba koně Městské polici, následky po flegmóně
- Zásadní je zodpovědnost majitele, že když mu teda zaplatí léčbu, jak kvalitní život mu bude schopný majitel následné zajistit
- Kolika, která se řeší operativně se cenou nikdy nedostane pod 120tis
- Greko – pojišťovna specializovaná na pojištění koní
- Pojistná částka 100tis je dostatečná v případě, že kůň na klinice nejde na sál…
- Likvidace kafilérkou (likvidace kadáveru) je 12,-/kilogram, většinou 8-9 tisíc likvidace mrtvého těla koně – kadáver jste povinnen ze zákona likvidovat a musí se hradit hned hotově
- Zlepšení platební morálky během posledního roku a půl, převážně kvůli nastavení přísnějších pravidel. Dříve se propustil pacient a posílala se mu faktura

- Postup v případě neplatičů
    - Na fakturu je splatnost 14 dnů
    - V prvním měsíci je jen telefonické upozornění
    - V dalším měsíci přijde upozornění mailem, pokud do 14 dnů neuhradí předává se případ právnímu zástupci
    - Evidence interního blacklistu
- Právní ochrana veterinářů je velmi malá, musí koni poskytnout základní ošetření a už to stojí řadu peněz

- Nejčastější předmět (právních) sporů
    - Vyhodnocení neadekvátní péče o koně (posuzuje se na základě znaleckých posudků)
- Od roku 2011 pohledávky ve výši 300 000,- (z toho vymoženo 100 000,-)
- Aktuální dluh 458 000,-
- Konzultace připravenosti se dělá vždy až po telefonu před příjezdem koně, jiná prevence není

- Vzdělávání v rámci finanční gramotnosti by mělo mít na starost ministerstvo zemědělství. Mohla by to řešit Čjf, ale nemá žádné pravomoce ani vymáhací prostředky
- Obecně je velmi těžko vymahatelná nedostatečná péče o koně už jenom proto, že není žádný systém na odebírání koní, není místo, kam koně umisťovat (případ koní v Janovicích, kdy se koně odprodávali přímo z problematického místa)

- Trh s koňmi není nijak regulován, ani v rámci vzdělání ani v zachování kvality chovu nebo plemenitby

    - „Určitě by to mělo být ošetřený, měly bát třeba akreditované stáje, které by poskytovaly ustájení, kde by byla nějaká zodpovědná osoba a ty zvířata, protože řada majitelů neumí manipulovat se svým koněm“,…„to je jako kdyby řidič řekl, že neumí zastavit auto“,...“není výjimkou, že k nám jezdí takový (koně, co jsou agresivní u ošetření) koně a bohužel je to čím dál častější standard“,...“je to o osvětě (nejen u koní), oni ty zvířata polidšťují, neberou to jako, že zvíře je v hierarchii smečky někde a člověk jinde, ani třeba nevědí, jak s těmi zvířaty manipulovat“
    - „u koní je problém, že nejsou oddíly, kde by se děti nejdřív museli naučit starat o koně a pracovat kolem nich. Dnes máte oddíly, kam dítě přijde, má nesedlaného koně, nějakým způsobem si 45min oddrndá, rodič to zaplatí a dítě odchází. Nedej bože, když jsou rodiče trochu movitější, díťátko hrozně touží po to mít koně, ta mu pořídí koně. Koně postaví do stáje, a jak má mladé dítě/člověk pečovat o koně, když mu nikdo nestojí za zády“
    - „kůň je zbraň“

Příloha č. 9 – Dotazník *Finanční gramotnost majitelů koní*

Jakého jste pohlaví?

- ◯ Žena
- ◯ Muž
- ◯ Jiné
- ◯ Nechci uvádět
- ◯ Jiná...

Kolik Vám je let?

- ◯ Méně jak 18
- ◯ 18–24
- ◯ 25–34
- ◯ 35–44
- ◯ 45–54
- ◯ 55–64
- ◯ 65 a více

V jakém kraji bydlíte?

- ○ Praha
- ○ Středočeský kraj
- ○ Jihočeský kraj
- ○ Karlovarský kraj
- ○ Ústecký kraj
- ○ Liberecký kraj
- ○ Královéhradecký kraj
- ○ Pardubický kraj
- ○ Kraj Vysočina
- ○ Jihomoravský kraj
- ○ Olomoucký kraj
- ○ Moravskoslezský kraj
- ○ Zlínský kraj
- ○ Plzeňský kraj

Jaké je Vaše současné nejvyšší dosažené vzdělání?

- ○ ZŠ
- ○ SŠ bez maturity
- ○ SŠ s maturitou
- ○ bakalářské studium
- ○ magisterské studium
- ○ postgraduální studium

Aktuálně jsem:

- ○ Student bez příjmu (zajišťují mě rodiče)
- ○ Student s vlastním příjmem
- ○ Zaměstnaný
- ○ Podnikatel
- ○ Nezaměstnaný
- ○ Jiná…

Koně si financuji:

- ○ Sám/a
- ○ Za pomoci další osoby
- ○ Koně mi financuje jiná osoba
- ○ Jiná…

Odkud jste čerpal/a informace o finanční náročnosti chovu koně?

Text stručné odpovědi

Jakou částku jste dle své rešerše zjistil/a, že musíte mít připravenou pro případ nečekaných výdajů spojených s péčí o koně v případě nemoci nebo úrazu?

Text stručné odpovědi

Jak si myslíte, že je pravděpodobné, že Váš kůň bude vyžadovat lékařské vyšetření jiné než preventivní?

- ◯ Velmi pravděpodobné
- ◯ Spíše pravděpodobné
- ◯ Spíše nepravděpodobné
- ◯ Velmi nepravděpodobné

Jaká byla pořizovací cena Vašeho koně? (v případě vícero koní uveďte pořizovací cenu u jednotlivých z nich)

Text stručné odpovědi

Koně jsem si pořídil/a:

- ◯ Sám/a
- ◯ Část jsem si uhradil/a sama, část někdo jiný
- ◯ Koně jsem dostal/a

Jaká je průměrná výše Vašeho čistého měsíčního příjmu? (v Kč)

- ◯ Do 20 tis.
- ◯ 20–39 tis.
- ◯ 40–59 tis.
- ◯ 60–79 tis.
- ◯ 80–99 tis.
- ◯ 100–199 tis.
- ◯ Nad 200 tis.

Kolik vlastníte koní:

- ◯ 1
- ◯ 2
- ◯ 3
- ◯ 4
- ◯ 5
- ◯ Více jak 5

Jaké jsou Vaše průměrné měsíční náklady na provoz jednoho koně (cena ustájení, krmení nad rámec zahrnutého v ustájení, kovář, veterinář a doprava za zvířetem)

Text stručné odpovědi

V jakém rozsahu provozujete jezdecký sport?

- ◯ hobby, nezávodím
- ◯ hobby, účastním se hobby závodů
- ◯ sportovně, licencovaný jezdec neprofesionál
- ◯ sportovně, licencovaný jezdec profesionál
- ◯ Jiná…

V kategorii, ve které jezdecký sport provozujete, jaký myslíte, že jste jezdec?

- ◯ Velmi nadprůměrný
- ◯ Nadprůměrný
- ◯ Průměrný
- ◯ Podprůměrný
- ◯ Velmi podprůměrný

Kolik myslíte, že by Vás stálo ošetření koně s kolikou? (Klinicky středně zavážná kolika, středně silné kolikové bolesti, klinické vyšetření, aplikace léků, sondáž žaludku, následná infuzní terapie (10l roztoku). Přítomnost veterináře po celou dobu podání infuzí (2 hodiny) a následná klinická rektální kontrola po podání léků)

Text stručné odpovědi

Kolik si myslíte, že by Vás stálo ošetření abscesu? (diagnostikovaný kopytní absces, vyšetření, drenáž abscesu a přiložení krycího obvazu, víkendový výjezd za pacientem v dojezdové vzdálenosti 30 km)

Text stručné odpovědi

Příklad: Na spořící účet vložíte 100 Kč, zhodnocení na účtu je 2 % p.a. Kolik budete mít na spořícím účtu za 5 let, pokud neprovedete žádné další vklady a úročení bude stejné?

- ○ Více než 102 Kč
- ○ Přesně 102 Kč
- ○ Méně než 102 Kč
- ○ Nevím

Představete si, že máte spořící účet úročený 1 % a inflace je je úrovni 2 %. Kolik si toho budete moci koupit po jednom roce z peněz na tomto účtu?

- ○ Více než dnes
- ○ Stejně jako dnes
- ○ Méně než dnes
- ○ Nevím

Určete, jestli je tento výrok pravdivý: Nákup akcií jedné společnosti obvykle poskytuje bezpečnější výnos než nákup akciových podílových fondů.

- ◯ Pravda
- ◯ Lež
- ◯ Nevím

Víte jaké jsou Vaše průměrné měsíční náklady na 1 koně?

- ◯ Ano, vím to přesně
- ◯ Spíše ano – vím přibližně, ale nejsem si jistý/á přesnou částkou
- ◯ Spíše nevím
- ◯ Nevím

Plánujete si Vaše měsíční výdaje?

- ◯ Ano
- ◯ Ne

Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a "ano" – dodržujete váš měsíční rozpočet?

- ◯ Ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Spíše ne
- ◯ Ne

V momentě, kdy by došlo na výdaj spojený s léčbou Vašeho koně, financoval/a bych ho:

- ◯ Sám/a
- ◯ S pomocí jiné osoby
- ◯ Financovala by ho jiná osoba

V momentě, kdy by došlo na výdaj spojený s léčbou Vašeho koně, jakou máte připravenou částku (ať už Vy, jiná osoba nebo společně), aniž by byla snížena Vaše životní úroveň? (v Kč)

- ◯ Do 10 tis.
- ◯ 10–29 tis.
- ◯ 30–49 tis.
- ◯ 50–99 tis.
- ◯ 100–199 tis.
- ◯ Nad 200 tis.

Myslíte si, že je Vaše současná finanční rezerva dostatečná pro nečekané výdaje spojené s případnou léčbou koně?

- ◯ Ano
- ◯ Spíše ano
- ◯ Spíše ne
- ◯ Ne
- ◯ Nevím

Jaký byl Váš dosud největší výdaj spojený s léčbou jednoho oněmocnění/úrazu Vašeho koně? (v Kč)

- ◯ Do 5 000
- ◯ 5 000–9 999
- ◯ 10 000–29 999
- ◯ 30 000–49 999
- ◯ 50 000–99 999
- ◯ 100 000–199 999
- ◯ Nad 200 000

Jaká by byla maximální částka, kterou byste v jakémkoliv případě byl ochoten/byla ochotna utratit za léčbu koně?

Text stručné odpovědi

Musel/a jste někdy požádat o pomoc s poskytnutím finanční částky na léčbu koně širokou veřejnost formou sbírky nebo znáte někoho takového?

- ○ Ano, sam/a jsem žádal/a o pomoc
- ○ Ano, ale sbírku založila jiná osoba
- ○ Ne, ale znám někoho, kdo sbírku pořádal
- ○ Ne a neznám nikoho, kdo sbírku pořádal

Jak byste se stavěl/a k situaci, kdybyste neměl/a prostředky na léčbu koně?

- ○ Požádal/a bych o pomoc blízké
- ○ Uspořádal/a bych sbírku
- ○ Požádal/a bych o úvěr v bance
- ○ Byl bych ochoten/byla bych ochotna koně utratit
- ○ Jiná…

Prostor pro Vaše komentáře anebo doplnění k tématu finančaní gramotnosti majitelů koní

Text dlouhé odpovědi